

T.C.

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ: DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ

İlgım Dilay ALTUNAY ÖZDAMAR

Mardin 2024

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ: DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ

Ilgım Dilay ALTUNAY ÖZDAMAR

TEZ Danışmanı

Doç. Dr. Akif AKTO

Mardin 2024

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı 20808019 numaralı öğrencisi Ilgım Dilay ALTUNAY ÖZDAMAR'ın hazırladığı “Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Diyarbakır İli Örneği” başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 05/02/2024 Pazartesi günü saat 15:00’da yapılmış, tezin onayına OY ÇOKLUĞU / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Başkan... (İmza)

Doç. Dr. Akif AKTO (Danışman)

Üye... (İmza)

Doç. Dr. Faysal ÖZDAŞ

Üye... (İmza)

Doç. Dr. Süleyman KASAP

ONAY

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu’nun 05.02.2024 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

05/02/2024

.....

Enstitü Müdürü (Unvanı, Adı Soyadı)

ETİK BEYAN

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tez çalışmasının hazırlık, bilgi, belge, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarda bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun davrandığımı,
- Tez çalışmasında kullanılan tüm eserlere eksiksiz atıf yaptığımı ve kullanılan tüm eserlere kaynaklar/kaynakçada yer verdiğimi,
- Tez çalışmasının özgün olduğunu,
- Tez çalışmasının Mardin Artuklu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabullendiğimi bildiririm.

İmza

Ilgım Dilay ALTUNAY ÖZDAMAR

Tarih (05/02/2024)

ÖZET

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ: DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ

ILGİM DİLAY ALTUNAY ÖZDAMAR

İngilizce öğreniminde öğrenme isteği ve akademik başarıda tutumun önemli bir rol sahibi olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, Diyarbakır ilinde ortaokul düzeyinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ve bu tutumların arkasındaki; cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, okul türleri, Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları, genel akademik not ortalamaları, ebeveyn eğitim durumları, aile meslekleri, kardeş sayıları değişkenleri incelenmiştir. Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır'da Sur ilçesinde bulunan ortaokulların 5.,6.,7. ve 8. sınıflarında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini; toplam 440 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri beşli likert tipinde Şenol Orakçı (2017) tarafından hazırlanan ve 16 maddeden oluşan “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde; betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Ölçeğin güvenirliği için Cronbach's Alpha kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Öğrencilerin cinsiyet değişkenlerine göre İngilizce dersine yönelik tutumlarında yapılan t-testi sonucunda anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p < 0.05$). Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri, okul türü, Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları, genel akademik not ortalamaları, ebeveyn eğitim durumları, anne/baba meslekleri ve kardeş sayıları değişkenlerine göre, yapılan ANOVA testi sonucunda İngilizce dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılıklar görülmemiştir ($p > 0.05$). Yordayıcı değişkenlerle (cinsiyet, Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları, anne meslek, baba meslek) bağımlı değişken (tutum) arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları ve genel akademik not ortalamalarının İngilizce dersine yönelik tutum ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu, kız cinsiyetinin ve baba eğitimin durumunun İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı bir yordayıcı olduğu, sınıf düzeyi, kardeş sayısı ve anne eğitim durumu değişkenlerinin ise İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Başarı, İngilizce dersi, İngilizce dersine yönelik tutum, Tutum, Yabancı dil eğitimi.

ABSTRACT

DEPARTMENT OF EDUCATIONAL SCIENCE

ATTITUDES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS TOWARDS ENGLISH LESSON: SAMPLE OF DİYARBAKIR

ILGİM DİLAY ALTUNAY ÖZDAMAR

It is thought that the desire to learn in English learning and the attitude have an important role in academic success. In this study, the attitudes of the students studying at Diyarbakır secondary school level towards the English lesson, and behind these attitudes; The variables of gender, grade levels, school types, Turkish course grades, English course grades, general academic grade averages, parent education status, family occupations, number of siblings were examined. The research was conducted in the 5th, 6th, 7th grades of secondary schools in Sur district of Diyarbakır in the 2021-2022 academic year. And it was done in 8th grade. The sample of the research; It consists of 440 students in total. The data of the research were collected using the "Attitude Scale Towards English Lesson", which was prepared by Şenol Orakçı (2017) and consists of 16 items in a five-point Likert type. In the analysis of data, descriptive statistics, independent sample t-test, one-way analysis of variance, Pearson correlation analysis and multiple regression analyses were applied. Cronbach's Alpha was used for the reliability of the scale. According to the findings obtained from the research; As a result of the t-test, significant differences were observed in the attitudes of the students towards the English lesson according to the gender variables ($p < 0.05$). However, according to the variables of the students' grade levels, school type, Turkish course grades, English course grades, general academic grade averages, parental education status, mother/father professions and number of siblings, as a result of the ANOVA test, no significant differences were observed in their attitudes towards the English lesson ($p > 0.05$). When the correlations between the predictor variables (gender, Turkish course grades, English course grades, mother's occupation, father's occupation) and the dependent variable (attitude) were examined, it was found that Turkish course grades, English course grades and general academic grade averages had a significant relationship with the attitude towards the English course. It was concluded that the gender of the girl and the educational status of the father were significant predictors of the attitude towards the English lesson, while the variables of grade level, number of siblings and mother's education were not significant predictors of the attitude towards the English lesson.

Keywords: Achievement, Attitude, Attitude towards English lesson, English lesson, Foreign language education.

ÖN SÖZ

Günümüzde yabancı dillerin ve bu yabancı diller arasından özellikle İngilizce dilinin öneminin ve kullanım alanlarının arttığı bilinmektedir. İngilizce öğrenirken öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve duygusal tutumlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının araştırılması bu çalışmaya konu olmuştur. Çalışma Diyarbakır ilinin Sur ilçesinde bulunan ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle tez çalışmamda bana danışmanlık yaparak iyileştirici ve geliştirici dönütler veren, yanımda olan sayın danışmanım Doç. Dr. Akif AKTO'ya yaptığı katkılardan dolayı teşekkür ederim. Tez çalışmama jürilik yapan sayın Doç. Dr. Faysal ÖZDAŞ ve Doç. Dr. Süleyman KASAP hocalarıma çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca ders aldığım, Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı kıymetli Öğretim Üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Mürşet ÇAKMAK, Doç. Dr. İdris GÖKSU, Doç. Dr. Halis SAKIZ hocalarıma emekleri ve katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Hazırlamış olduğu “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”ni kendi araştırmam için kullanmama izin veren sayın Doç. Dr. Şenol ORAKÇI'ya araştırmama yaptığı katkıdan dolayı teşekkür ediyorum.

Tez çalışmam boyunca manevi desteklerini her zaman hissettiğim sevgili amcam Dr. Öğr. Üyesi Uğur ALTUNAY'a katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, yalnızca lisansüstü eğitimim değil her koşulda beni her zaman destekleyen sevgili anneme, babama, ablama ve eşime sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT... ..	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER... ..	vii
TABLolar DİZİNİ... ..	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1. KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	7
1.1. Dil.....	7
1.1.1. Ana Dil	8
1.1.2. Yabancı Dil.....	9
1.2. Yabancı dilin önemi.....	9
1.3. Türkiye’de İngilizce eğitimi.....	11
1.4. İkinci Dil Edinimi.....	14
1.4.1. Evrensel Dil Bilgisi Teorisi.....	14
1.4.2. Monitör Model.....	15
1.4.3. Sosyokültürel kuram.....	16
1.5. Tutum	17
1.5.1. Tutumun yapısı	18
1.5.2. Tutumun öğeleri	19
1.5.3. Tutum ve davranış ilişkisi.....	21
1.5.4. Tutumun oluşumu.....	22
1.5.5. Tutumun ölçülmesi	23
1.6. İngilizce Dersi ve Tutum.....	24
1.7. İlgili Araştırmalar	26
1.7.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	26
1.7.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	28
İKİNCİ BÖLÜM.....	30
2.MATERYAL ve METOT	30
2.1. Araştırmanın Modeli	30
2.2. Evren ve Örneklem.....	35
2.3. Veri Toplama Araçları.....	37
2.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	35

2.3.2. İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği.....	35
2.4. Veri Toplama Süreci.....	38
2.5. Verilerin Analizi.....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	42
3. ARAŞTIRMA BULGULARI	42
3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	43
3.1.1. Beşinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları	43
3.1.2. Altıncı sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları	45
3.1.3. Yedinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları	47
3.1.4. Sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları	49
3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	51
3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	51
3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	53
3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	55
3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular	56
3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	57
3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	59
3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular	61
3.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	61
3.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	62
3.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	63
3.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	64
3.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	65
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	68
KAYNAKÇA	84
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	104

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Dünyada en yaygın konuşulan diller	10
Tablo 1.2. Türkiye’de yıllara göre değişen önem verilen yabancı diller... ..	13
Tablo 1.3. Tutum öğeleri ve kavramlar	19
Tablo 1.4. Tutumların oluşumu... ..	23
Tablo 2.1. Katılımcıların demografik özellikleri... ..	31
Tablo 2.2. KMO katsayısı ve Barlett testi sonuçları... ..	36
Tablo 2.3. İngilizce dersine ait tutum ölçeğinin faktör ve madde analizi sonuçları... ..	37
Tablo 2.4. Tutum ölçeğinin güvenirlik katsayısı	40
Tablo 2.5. Kolmogrov- Smirnov testi sonuçları	40
Tablo 3.1. Beşinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri.....	43
Tablo 3.2. Altıncı sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri.....	45
Tablo 3.3. Yedinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri.....	47
Tablo 3.4. Sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri.....	49
Tablo 3.5. İngilizce dersine yönelik tutumun cinsiyete göre t-testi sonuçları... ..	51
Tablo 3.6. Sınıf düzeyi değişkenine göre grup homojenlik testi... ..	52
Tablo 3.7. İngilizce dersine yönelik tutumun sınıf düzeylerine göre ANOVA sonuçları... ..	52
Tablo 3.8. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri... ..	53
Tablo 3.9. Okul türü değişkenine göre grup homojenlik testi	53
Tablo 3.10. İngilizce dersine yönelik tutumun okul türüne göre ANOVA sonuçları	54
Tablo 3.11. Okul türüne göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri... ..	54
Tablo 3.12. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının anne eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları.....	55
Tablo 3.13. Anne eğitim durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri... ..	56
Tablo 3.14. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının baba eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları.....	56

Tablo 3.15. Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	57
Tablo 3.16. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının anne mesleklerine göre ANOVA sonuçları.....	58
Tablo 3.17. Anne meslek durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	58
Tablo 3.18. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının baba mesleklerine göre ANOVA sonuçları.....	59
Tablo 3.19. Baba meslek durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri.....	60
Tablo 3.20. İngilizce dersine ait tutum puanları ile Türkçe başarı puanları arasındaki korelasyon... ..	61
Tablo 3.21. İngilizce dersine ait tutum puanları ile İngilizce başarı puanları arasındaki korelasyon... ..	61
Tablo 3.22 İngilizce dersine ait tutum puanları ile genel akademik başarı puanları arasındaki korelasyon... ..	62
Tablo 3.23. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının kardeş sayısına göre ANOVA sonuçları.....	63
Tablo 3.24. Kardeş sayısına göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri... ..	63
Tablo 3.25.Öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notları, İngilizce dersi yazılı notları ve genel akademik not ortalamaları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren lineer regresyon analizi sonuçları... ..	64
Tablo 3.26. Model özeti	65
Tablo 3.27. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne/baba eğitim düzeyi değişkenlerine yönelik ANOVA testi sonuçları... ..	66
Tablo 3.28. Öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyi, kardeş sayısı ve anne/baba eğitim düzeyi ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren çoklu regresyon analizi sonuçları... ..	66

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

C:	Cilt
Çev:	Çeviren
ED:	Evrensel Dilbilgisi
f:	Frekans
F:	F Değeri (Anova için)
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
N:	Örneklem Sayısı
p:	Anlamlılık Değeri
r:	Pearson Korelasyon Katsayısı
s:	Sayfa
S:	Sayı
Ss:	Standart Sapma
SPSS:	Statistical Package for the Social Sciences
t:	t Değeri (t- testi için)
TDK:	Türk Dil Kurumu
$\bar{X}$:	Ortalama
Y:	Yıl
YÖK:	Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ele alınmıştır.

İletişim kaynağı deyince akla ilk olarak ‘dil’ gelmektedir. Dünya genelinde binlerce dil vardır bunlardan birisi de İngilizcedir. Zaman ilerledikçe, bireylerin çoğu alanda, eğitim ve kariyerlerinde ilerleyebilmeleri için İngilizce gibi uluslararası dilleri bilmeleri önemli unsurlardan biri haline gelmiştir (Paker, 2007). Uluslararası diller teknoloji, bilim, eğitim gibi alanlarda oldukça önemli rol oynamaktadır. Uluslararası dil denilince akla ilk sıralarda İngilizce gelmektedir. İngilizce hem ülkemizde hem de dünyada kullanılan en temel dillerin başındadır. Bu sebeple de İngilizce bilmek kişilere göre farklı amaçlar gösterse bile sıklıkla öğrenilen ve öğretilen dillerden biridir. Günümüzde, Türkiye’de yabancı dil eğitimi açısından başta İngilizce, Almanca ve Fransızca dilleri önemli bir yere sahiptir. Batı dillerinin arasında en çok öğrenilen ve öğrenilmesine ihtiyaç duyulan dil İngilizcedir. Teknolojinin getirileri ile telefona bir uygulama indirirken, bir siteye üye olurken, bir oyun oynarken dahi İngilizce kelimeler, cümleler ve hatta metinlerle karşılaşma oranımız gün geçtikçe artmaktadır. Gelişen ve değişen süreçte ayak uydurabilmek, geri kalmamak için kişinin formal ya da informal eğitimlere ihtiyacı olabilmektedir. İngilizce günümüzde hayatındaki kariyer hedefinde ilerlemek isteyen her bireyin göz ardı edemeyeceği şekilde etkin rol oynar ve bireylerin sahip olması gereken niteliklerin başında gelmektedir (Güney ve Murat, 2014).

Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de İngilizce eğitimi önemli bir değerdir (Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015). Teknolojinin de gelişmesi ile İngilizce diline verilen önem artmıştır. İnternet üzerinden yaşlılar ile online mektup arkadaşlığı kurmak, oyunlarda sohbet edebilmek, yurtdışı gezilerinde ihtiyaçları karşılayabilmek gibi birçok sebepten dolayı uluslararası bir dil olan İngilizce kullanılmaktadır (Özdemir, 2006).

2021 yılında ülkenin sahip olduğu güzellikleri görmek, keyifli vakit geçirmek için ülkemize ziyarette bulunan turist sayısı T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022) 30 milyon 38 bin 961 olmuştur. Bu turistleri ülke sınırları içerisinde güzelce ağırlayabilmek,

ülkemize özgü yiyecekleri tanıtmak, hediyelik eşyaları satmak, gezdirmek için de iletişim kurmak gerekmektedir ve bu iletişimi kurabilmek için akla ilk gelen yöntem genellikle İngilizce konuşmaktır. Sonuç olarak İngilizce konuşmak yalnızca meslek edinimi, akademik gelişim, dünyaca geçerli sınavlardan başarılı olmak gibi sebeplerin yanı sıra kültürel ve sosyal bir gereksinim haline de gelmiştir (Seçilmiş ve Uysal, 2019).

Ülkemizde her yıl İngilizce öğrenimi açısından farklı çalışmalar, etkinliği ve verimi artırmak için önlemler alınsa da hala ortaokuldan, liseden hatta üniversiteden mezun olan öğrencilerin İngilizce açısından yeterli ve sorunsuz iletişim kurabilecek bir seviyeye geldikleri söylenememektedir. Bu durumun sebebi; sınıf ve fiziksel koşulların yeterli olmaması, yanlış dil politikaları gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır (Orakçı, 2017). Yabancı dil kişilerarası iletişimin olumlu yönde ilerleyebilmesi için toplumsal yapıda önemli bir hal almışken yine de yapılan araştırmalara bakıldığında yabancı dil öğreniminin sosyo-kültürel faktörler, ana dil faktörü gibi bazı dışsal faktörlerden etkilendiğinden söz edilmiştir (Tuncer vd., 2015). Sonuç olarak İngilizce öğreniminin önemi günümüzde yadsınamaz fakat bazı nedenler öğrenme hızını, verimini etkileyebilmektedir.

İngilizce öğrenmek bir bütün olarak düşünüldüğünde bireylere zorlu ve karmaşık bir süreç olarak gelmektedir. İngilizceyi öğrenmek için yalnızca okunanı ya da konuşulanı anlamak yeterli değildir. Dil öğrenmek Kupeckova'ya (2010) göre dilin hem yazılı hem de sözlü biçimlerini anlamak, kullanmak anlamlarına gelmektedir. Aynı zamanda bireyin dil öğrenim sürecinde tutum ve motivasyonun etkisi olduğu bilinmektedir. Tutum bir davranış türü değil, bireyi davranış yapmaya hazırlayan bir eğilim olarak nitelendirilmektedir (Tok, 2010). Tutumlar yalnızca İngilizce değil, genel eğitim sürecinde de başarıyı ve başarısızlığı etkilemektedir ve olumlu tutumlar öğrencinin başarılı olmasına sebep olurken, olumsuz tutumlar ise öğrencinin başarısızlığına sebep olabilmektedir (Korkut, 1994). Yapılan araştırmalar doğrultusunda bireylerin davranışlarının tutumları doğrultusunda olduğu görülmektedir (Akkoyunlu, 1996). Dolayısıyla İngilizceye karşı tutum olumlu olursa öğrencilerin öğrenim süreçleri de olumlu olarak etkilenebilir. Öğrencilerin İngilizce öğrenirken karşı karşıya kaldıkları en büyük zorlukların başında, derse karşı gösterilen olumsuz tutumlardır (Gömleksiz, 2003). Bu öğrenim sürecinde yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde dil

kullanımının da artması ile İngilizce öğrenimi ve tutum, kaygı arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların da artmaya başladığı görülmektedir

Bireyin ileri yaşlarında kaygı ve endişe ile dil öğreniminden dil eğitiminin erken yaşlarda başlaması önerilebilir. Avrupa ülkelerine bakıldığında 2. Dünya savaşının ardından, ABD’de ise 1990’ların başından itibaren erken yaşta dil eğitime verilen önemin arttığı görülmektedir (Bozavlı, 2013). Ülkemize bakıldığında bu sürecin diğer ülkelere göre daha geç başladığı görülmektedir, ancak yeni reformlar ile bu duruma verilen önemin arttığı görülmektedir. Öğrencilerin istek ve ilgilerinin yanı sıra aldıkları eğitiminde bu süreçte etkisi vardır (Hanushek, Kain, Leigh, 2010; O’Brien ve Rivkin, 2005). Şehir merkezleri ile karşılaştırıldığında az nüfuslu kırsal bölgelerde teknoloji eksikliği, günlük hayatta İngilizce kullanma ihtiyacı duyulmaması gibi sebeplerden İngilizce öğretimi ve öğreniminde bazı eksiklikler bulunmaktadır (Kara, 2024). Yapılan çeşitli çalışmalar öğrenci tutumlarının, İngilizce öğrenirken öğrencilerin başarılarını etkilediğini ortaya koymaktadır (Kazazoğlu, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Tutumun İngilizce dersine yönelik başarıyı etkilediği ve olumlu bir tutuma sahip olmanın İngilizce öğrenme sürecinde fayda sağlayacağı düşünülmüş ve tutumların incelenmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin (5-8.sınıf) İngilizce dersine yönelik tutumlarının neler olduğunu araştırmaktır. ‘Diyarbakır’da, Sur ilçesinde öğrenim görmekte olan ortaokulun öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları nasıldır?’ sorusu bu çalışmanın problem cümlesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Ortaokul 5., 6., 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumu nasıldır?
- 2- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu; cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- 4- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu okudukları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 5- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 6- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 7- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu anne mesleğine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 8- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 9- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile Türkçe dersi yazılı notları arasında bir ilişki var mıdır?
- 10- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile İngilizce dersi yazılı notları arasında bir ilişki var mıdır?
- 11- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile “Genel akademik not ortalamaları” arasında bir ilişki var mıdır?
- 12- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 13- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları Türkçe dersi yazılı notları, İngilizce dersi yazılı notları ve genel akademik not ortalamaları tarafından yordanmakta mıdır?
- 14- Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne/baba eğitim düzeyleri tarafından yordanmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yabancı dil öğrenimini etkileyen kişiden kaynaklı veya dışsal birçok faktör vardır. Özellikle tutum en önemli etkenlerden biridir. Kişinin yabancı dil öğreniminde olumlu bir tutuma sahip olması süreci iyi bir şekilde etkilemektedir. Hancı (2008) İngilizce öğrenmeye yönelik tutumun hangi düzeyde olduğunun bilinmesinin, İngilizceyi öğretirken ve öğrenirken önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır. İngilizce öğrenimi, ilkokulda başlayıp üniversite sürecinde de devam eden hatta hiç bitmeyen bir serüvendir.

Fakat, yabancı dil öğrenimi öğrenciler tarafından karmaşık olarak görülmektedir (Aydın ve Zengin, 2008). Dil öğrenim sürecinde, öğrenmeye olan istek; geleceğe dair planlar, yaşanılan şehir gibi değişkenlere göre farklılık gösterebilmektedir.

31.05.2006 Resmî Gazete’de Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği’ne göre Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretiminin Amacı yayımlanmıştır. Bu amaç “Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde bireylerin; a) Dinleme-anlama, b) Okuma-anlama, c) Konuşma, ç) Yazma becerileri kazanmalarını, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır.” şeklinde belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği, 2006). MEB’in bu amacı doğrultusunda alan yazın incelemesi yapıldığında İngilizce dersine yönelik tutum konusu pek çok araştırmada incelenmiştir ancak Diyarbakır ilinin Sur ilçesinde, eğitim gören ortaokul öğrencilerin özelinde araştırmaya rastlanmadığı için araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Araştırma, Diyarbakır’daki ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının belirlenmesinin ardından alınacak sonuçlar ve yapılacak öneriler ile ve yabancı dil öğrenmenin önemine dikkat çekmesi açısından çalışılmaya değer görülmüştür. Aynı zamanda tutumların hangi yönde oluştuğu ve tutumların oluşmasında nelerin etkili olduğunun bilinmesinin de eğitimde yer alan uygulamalara ve öğrencilerin yabancı dil olarak İngilizceye yönelik tutumlarının önemiyle ilgili olan bundan sonraki araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır. Araştırma, Diyarbakır’daki ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersinin, İngilizce öğrenmenin arkasındaki tutum etkisinin önemine dikkat çekmesi açısından çalışılmaya değer görülmüştür.

Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin kullanılan ‘İngilizce Dersine Yönelim Tutum Ölçeği’ formunu içten ve gerçek düşüncelerini yansıtacak şekilde cevaplar verdikleri varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmaya gönüllü olarak katıldıkları varsayılmıştır.

3. Araştırmaya katılan öğrenci sayısının araştırmanın amacına uygun sayıda olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılık

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılının bahar ayında Diyarbakır ili Sur ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerden toplanan verilerde yer alan sorularla sınırlıdır.
2. Bu araştırmanın verileri Diyarbakır ili Sur ilçesinde ortaokulda okuyan 440 öğrenciden toplanan veriler ile sınırlıdır.
3. Veri toplama araçları açısından 'İngilizce dersine yönelik tutum ölçeği' ile sınırlıdır.

Tanımlar

Akademik Başarı: Genel olarak okulda görülen derslerde öğretmenler tarafından uygun görülen puanlar ve notlar ya da kazanılan beceriler ve bilgilerin ifadesidir (Carter, Good, 1973).

Tutum: Kişinin ilgili olaya karşı, davranışlarımızda doğrudan etkiye sahip olan zihinsel bir durumdur (Allport, 1967).

1. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Bu bölümde, araştırma ile ilgili kuramsal çerçeveye yer verilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak dil nedir, yabancı dilin önemi, Türkiye’de İngilizce eğitimi, kırsal bölgelerde İngilizce eğitimi konuları incelenmiştir. Ardından, ikinci dil edinimi ve teorileri hakkında bilgiler sunulmuştur. Daha sonra, tutum konusuna giriş yapılmış ve tutumun öğeleri, davranışa etkisi, oluşumu ve ölçülmesi hakkında bilgiler verilmiştir. Son olarak da İngilizce ve tutum gibi başlıklar ele alınmıştır.

1.1. Dil

Araştırma süresince dil kavramına sıklıkla vurgu yapılacağı için öncelikle dilin tanımlanması gerekmektedir. Yıllardan beri ‘dil’ kavramı çeşitli açılardan tanımlanmıştır. Chomsky (1965) insanın dil yetisinin doğuştan geldiğini söylemektedir. Chomsky’ye göre, zihnimizde doğuştan dil edinmemizi sağlayan bir alt yapı vardır ve bu yapıyı dil edinim düzeneği (language acquisition device) olarak adlandırır.

Banguoğlu (1986)’na göre; dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle, başla, gözle, kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma (expression) vasıtamız dildir. Diğer bir ünlü Türk dil bilimcimiz Doğan Aksan (1999) ise dili; dil dediğimiz düzen insanın gözüdür, beynidir; düşüncesidir, ruhudur şeklinde nitelendirmiştir. Ferdinand de Saussure (1980) de dil için ‘Dil bir kâğıda benzetilebilir: Düşünce kâğıdın ön yüzü, ses ise arka yüzüdür. Kâğıdın ön yüzünü kestiniz mi, ister istemez arka yüzünü de kesmiş olursunuz. Dilde de durum aynıdır: Ne ses düşünceden ayrılabilir ne de düşünce sestten...’ diyerek dilin düşünce ve ses ile olan kuvvetli bağımlı vurgulamıştır.

Nermi Uygur, Augustinus’un “zaman” için söylediği sözü “dile” uyarlayarak şöyle der: “Dil nedir ki? Kimse bana sormayınca, biliyorum. Birine açıklamaya kalkınca da bilmiyorum. Onun için dilin ne olduğunu çepeçevre göz önüne sermeye yeltenmeyeceğim. Yalnız, bir yaşantımı, beni (o hep bildiğimizi sandığımız) dil-varlığına götüren günü anlatmak, sonra da ilgili bir iki düşünme doğrultumu azıcık deşip bırakmak

istiyorum” (Uygur, 2008). Nermi Uygur dile bu tanımıyla felsefi bir perspektif ile yaklaşp okuyanları düşünmeye sevk etmiştir.

Literatür tarandığında, dil için verilen tanımlar incelendiğinde dilin özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Arak, 2013).

- Dil önemli bir iletişim aracıdır.
- Dil, kültürü yansıtır ve kültürle iç içedir.
- Dil yaşar, değişir ve gelişir.

Dil insanlık tarihi boyunca her kültürde kullanılan en temel iletişim aracıdır. Dil aracılığı ile iletişim kurmadığımız bir sosyal ortam pek de mümkün değildir. Teknolojik gelişmeler, sosyal medya kullanımı ile farklı haberleşme ve iletişim kanalları kullanmaya başlasak da dil her halükârda vaz geçilmezdir. İnsanoğlu herhangi bir rahatsızlığı olmadığı koşulda bebeklik yıllarından itibaren dil ile iletişim kurmaya başlar ve hayatının son anına kadar bu şekilde devam eder. Sonuç olarak insanın yer aldığı her yerde dil ile iletişim kurmak vardır ve de olmaya devam etmesi muhtemeldir.

1.1.1. Ana dil

Ana dil hakkında farklı tanımlar vardır. Bir kişinin doğduğu andan itibaren, iletişim kurmak için yakın çevresinden duyduğu dili öğrenmeye ve konuşmaya başlar. Bu öğrenilen ilk dile ana dil denmektedir (Barın, 2004). Ana dil teriminde ‘ana’ kelimesi anne dili anlamında değil temel, esas anlamındadır (Oruç, 2016).

Türk Dil Kurumu Sözlükleri’ne (TDK, 2023) bakıldığında zaman da ana dil; ‘kendisinden başka diller veya lehçeler türetmiş olan dil.’ açıklaması ile yer almaktadır.

Rampton (1995)’a göre de ana dil aynı zamanda, genetik yollar veya sosyal grup yolu ile miras alınmaktadır. Ashworth (1992)’a göre ise ana dil kişinin erken yaşlarda edindiği, düşünce iletişiminin doğal bir enstrümanıdır. Bebeklikten beri maruz kaldığımız, ebeveynlerimizden, televizyondan, öğretmenlerimizden her gün duyduğumuz dili edinmek, genellikle öğrenme çabası olmadan istemsizce gerçekleştiği için yabancı dil öğrenimi ile karşılaştırıldığında oldukça kolaydır. Ancak günümüz şartlarında yabancı dil edinmek de bizi birey olarak oldukça geliştirmektedir, bu yüzden yabancı dil öğreniminin önemli olduğu söylenebilir.

1.1.2. Yabancı dil

Bir yabancı dili bilmeyen, kendi dilini de tam olarak bilemez (Goethe).

Yabancı dil teriminin tam olarak ne zaman ortaya çıkıp, araştırılmaya başlandığı dil bilimciler tarafından henüz ortaya koyulmamıştır (Yolcu, 2002). Yabancı dil, ana dilin aksine doğuştan değil sonradan öğrenilmektedir. Viki sözlüğünde yabancı dil kavramı için “aslen başka ülkeden gelen, anadil dışında öğrenilen dildir.” ifadesi kullanılmaktadır. Yine Ashworth (1992)’a göre ana dilin aksine yabancı dil ise kişi tarafından, ana dile ek olarak edinilen ikinci bir dildir. Yabancı dil öğrenmenin sosyal, bireysel açıdan farklı amaçları olabilmektedir. Bu amaçlar da yabancı dilin önemini gözler önüne sermektedir. Ana dil ile karşılaştırıldığında yabancı dil farklı etkenler içeren karmaşık bir süreçtir (Ellis, 2015). Yine de ana dilin yanısıra yabancı dil öğrenmenin de insana fayda sağlayan insanı geliştiren bir yönü olduğu dolayısıyla yabancı dil öğrenmenin önemli olduğu söylenebilir. Gülay (1988), insanın öğrendiği yabancı dili ve milletini benimsediğini dolayısıyla da o kültürü de öğrenip seveceğini belirtmiştir.

1.2. Yabancı Dilin Önemi

Doğduğumuzdan itibaren ailemizden, çevremizden duyarak, maruz kalarak edindiğimiz ve konuşmaya başladığımız dil anadilimizdir (Oruç, 2016). Ana dilimiz ile de çevremizle iletişim sağlayabiliyor, hayatımızı sürdürebiliyorken teknoloji gelişimi, kariyer hedefleri, dış kültürleri tanıma, kişisel gelişim gibi sebeplerle ikinci bir dil edinme ihtiyacı duyarız. Kişisel tercihlere dayalı olarak öğrendiğimiz yabancı dil, farklı kültürleri öğrenmemizin yanı sıra dünyaya karşı olan bakış açımızı da değiştirir ve geliştirir (İşcan, 2016). Yabancı dil öğrenmek, özellikle de dünyaca kabul görmüş uluslararası dillerden birini öğrenmek; kişiye iş alanında farklı kapılar açabilir, farklı kültürlerin tanınmasına katkı sağlayabilir, yurt dışı eğitim fırsatı sağlayabilir, akademik açıdan fayda sağlayabilir.

Yurtdışında okuma, eğitim alma ya da çalışma hayali kuran kişiler için dil bilmemek bir dezavantaj oluşturabilir. Günümüzde de imkanların el verdiği ölçüde öğrencilerin yurtdışında okuma hayali kurlmaları, yüksek lisans yapma istekleri bulunmaktadır. Bunları da gerçekleştirmek için yabancı dil öğrenme isteği ve ihtiyacı gittikçe artmıştır.

Yabancı dil öğrenmenin insana kazandıracakları açısından önemine genel olarak bakıldığında (İşcan, 2016);

- Dünyayı ve farklı bakış açılarını daha iyi tanımaları, anlamaları ve hoşgörü geliştirme.
- Kültürel gelişimlerini hızlandırmaları ve başka kültürler için farkındalık kazanma.
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olma.
- Edebiyat ve güzel sanatlar alanlarında gerekli terminolojiyi izleyebilme.
- Kendi anadilinden başka dillerin konuşulduğu ortamlarda yabancı dilde kendilerini ifade etme becerisini kazanma.
- Yurt dışında eğitimlerine devam edebilmeleri için gereken özgüven, sosyal ve iletişim becerilerini geliştirme.
- Yüksek öğrenimde ve sonraki eğitimlerinde seçkin başarılarla imza atabilme.
- İş bulma olanaklarını çoğaltma.
- Yabancı dil bilme ayrıcalığı ile liderlik becerilerinin gelişip, üst düzey çalışma ortamına katılabilme.
- Küresel dünyada yer alabilme ve uluslararası platformlarda yaşam boyu öğrenen bireyler olma şeklinde özetlenmiştir.

Aşağıda en yaygın konuşulan diller ve bu dilleri konuşan kişilerin yaklaşık olarak sayılarının bulunduğu tablo bulunmaktadır.

Tablo 1.1. Dünyada en yaygın konuşulan diller

Dil	Konuşan Sayısı(milyon)	Ana dili olanların sayısı (milyon)	Dünya nüfusundaki oranı (yaklaşık)
-----	---------------------------	---	---

<i>İngilizce</i>	1000	365	16
<i>Çince</i>	1000	935	16
<i>Hintçe</i>	900	361	15
<i>İspanyolca</i>	450	387	7
<i>Rusça</i>	320	160	5

Kaynak: British Council (2022)

Tablo 1.1. incelendiğinde anadil olarak dünyada sırasıyla Çince, İspanyolca, İngilizce, Hintçe ve Rusça konuşulduğu görülmektedir. Yabancı dil olarak ise İngilizce ve Çince oranı aynıdır ve onları Hintçe, İspanyolca, Rusça takip etmektedir. Yani dünyada ikinci yabancı dil olarak veya anadil olarak Çince ve İngilizce konuşulma oranının yüksek olduğu söylenebilir.

Tüm bunların yanında kişinin kendi anadili dışında bir dili öğrenmesi oldukça zor olabilir. Alışlagelmiş kurallar ve sistemlerin yerini başka kuralların alması kişi için zorlu bir adapte süreci olabilir. Yabancı dilin en sağlıklı ve stressiz şekilde öğrenilebilmesi için ülkelerin kendilerine göre yabancı dil eğitim programları mevcuttur. Türkiye’de de uzun yıllardır özellikle İngilizce dili için koşullara uygun olarak belirli eğitimler planlanıp uygulanmaktadır (Güler, 2022).

1.3. Türkiye’de İngilizce Eğitimi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde eğitim vermek için Sıbyan okulları ve Enderunlar vardı, Sıbyan okullarında din eğitimi yaygınken Enderun okullarında dil öğretimi Türkçe, Arapça ve Fransızca olarak yapılmaktaydı (Demirel, 2015). Osmanlı İmparatorluğunun İngilizce ile tanışması ise Tanzimat Dönemine dayanmaktadır. Osmanlı, bu dönemlerde ticari sebeplerden dolayı İngiltere ile etkileşime geçmiştir (Arik, 2020). Türkiye coğrafyasında İngilizce Eğitiminin başlaması 18. yüzyıla dayanmaktadır (Lewis, 1982). Yabancı dil öğretimi Osmanlı İmparatorluğu zamanında, öncelikle medreselerde Arapça daha sonra da Fransızca, Farsça, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Rumca ve Bulgarca dillerinin öğretimi ile başlamıştır (Yaman, 2018). 1863 yılında

Robert Koleji'nin açılmasıyla İngilizce öğretimi önem kazanmış ve Osmanlı'da eğitimi etkilemiştir (Pehlivan, 2019). 1923 yılında Cumhuriyet'in kurulması ile eğitimde modernleşme, batılılaşma adımları atılmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanının ardından eğitim alanında Tevhid-i Tedrisat (1924) bir diğer ismiyle 'öğretim birliği' yasaya sokulmuş ve bu yasa ile okullarda Arapça ve Farsça eğitimi kaldırılmış, yerine Fransızca, Almanca ve İngilizce dersleri eklenmiştir (Çelebi, 2006). Bu ilk büyük adımın ardından 1928 yılında Latin alfabesine geçilmesi gelmektedir. Bu süreç ile Osmanlı Döneminde yoğunlukla öğretilen Arapça ve Farsça kaldırılmıştır. Bu dillerin yerini artık tamamen Almanca, Fransızca ve İngilizce almıştır (Demirel, 2014). NATO üyeliğinin (1952) ardından Avrupa Birliği görüşmelerinin başlamasıyla İngilizce eğitimi daha da önem kazanmış ve Maarif okullarında 'hazırlık' sınıfları ile yoğun İngilizce öğrenimi başlamıştır (Demirpolat, 2015). 1983 yılında eğitim veren 36 Anadolu lisesinde yabancı dil olarak 29 okul İngilizce 5 okul Almanca ve 2 okul ise Fransızca eğitim vermekteymiş (Soner, 2007).

2012 yılında 12 yıllık eğitim Türkiye'de zorunlu hale gelmiştir. 4+4+4 modeli ile ilkokul, ortaokul, lise eşit şekilde üçe bölünmüştür. Devlet okullarında İngilizce eğitimi 2. sınıftan başlar ve 4. sınıfın bitimine kadar haftada 2 saat olarak devam eder. Bu sayı 5. ve 6. sınıfta haftada 3; 8. sınıfta ise haftada 4 saat olarak artış göstermektedir (Güler, 2022). İngilizce eğitiminin etkili olması adına çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanılmaktadır. 1982 Ekim ayında Avrupa Konseyi ile Millî Eğitim Bakanlığının ortaklaşa düzenledikleri Yabancı Dil Öğretim Programları konulu seminerde belirlenen belli başlı yöntemlerin sınıflaması yapılmıştır (Çevik, 2006).

Türk ve Avrupalı uzmanlar tarafından benimsenen bu yöntemler şunlardır:

1. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)
2. Dolaysız Yöntem (Direct Method)
3. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio-Lingual Method)
4. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive-Code Approach)
5. İletişimci Yaklaşım (Communicative Approach)

6. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method) (Richards ve Rodgers, 2014). Approaches and methods in language teaching. Cambridge university press.)

Yukarıdaki yöntemlere bakıldığında çeşitli yöntemlerin bulunduğu görülmektedir. Günümüzde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine (Common European Framework of Reference for Languages-CEFR) göre hazırlanan orta okul müfredatında yukarıda yer alan yöntemlerden İletişimci Yaklaşım (Communication Approach) temel alınmaktadır (MEB, 2018).

Türk eğitim sisteminde her bireye bir yabancı dil öğretme ilkesi benimsenmiştir. (Özdemir, 2006). Ülkemizde 2012-2013 yılından itibaren 4+4+4 sistemi ile okullarda İngilizce dersinin başlama kademesi 2. Sınıfa düşürülmüş (Bayyurt, 2012) ve eğitim-öğretim sürecinde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (Common European Framework of Reference for Languages-CEFR) ilkeleri iletişime odaklı bir eğitim yaklaşım benimsenmiştir (Yaman, 2018). Özel okullarda yabancı dil eğitim yaşı okul öncesine kadar dayanmaktadır.

Yine de başarı açısından bakıldığında 2020 yılının verilerine göre lise sınavlarında en düşük başarı 1 milyon 472 bin 303 öğrenciden yalnızca yüzde 3,53 oranı ile İngilizcedir. İngilizce Yeterlilik Endeksi'ne (İYE, 2020) göre 100 ülke içinden Türkiye 69. olmuş ve birçok ülkenin gerisinde kalmıştır (Education First, 2020) Bu oranlar, 2021 de güncellenmiş ve Türkiye 112 ülke içinde 70. sıra ile 'düşük' kategori seviyesinde yer almıştır (Education First, 2021). Tablo 1.2.'de Türkiye'de yıllara göre değişen önem verilen yabancı diller verilmiştir.

Tablo 1.2. Türkiye'de yıllara göre değişen önem verilen yabancı diller

Sıralama	1773 Öncesi	1773- 1923	1923- 1950	1950- 1980	1980 Sonrası
1	Arapça	Arapça	Fransızca	İngilizce	İngilizce
2	Farsça	Farsça	İngilizce	Fransızca	Almanca
3	Türkçe	Fransızca	Almanca	Almanca	Fransızca
4	-	İngilizce	Arapça	Arapça	Arapça
5	-	Almanca	-	Farsça	Farsça

Kaynak: Demircan, Ö. (1988), Dünden Bugüne Türkiye’de Yabancı Dil, İstanbul Remzi Kitabevi, 16.

Tablo 1.2. incelendiğinde 1773 yılı öncesi Arapça, Farsça ve Türkçe dilleri daha büyük bir öneme sahipken 1773 yılı ve 1923 yılını kapsayan sürede Batı dillerinden olan İngilizce ve Almanca önem kazanmaya başlamıştır. 1923 yılı yani Cumhuriyet’in ilanın ardından Batı dilleri tabloda daha üst seviyelere yükselmiştir. Bu tabloya bakıldığında İngilizce dilinin önemi görülmektedir. 1773 yılı ve öncesi İngilizce dili tabloda yer almazken 1950 ve sonrasında İngilizce önem verilen diller arasında 1. Sıraya yerleşmiştir.

1.4. İkinci Dil Edinimi

İkinci dil edinimi (second language acquisition) dil bilimcilerin, eğitimciler ve araştırmacıların ilgisini oldukça çeken bir alan olarak bilinmektedir. Sürecin ilerlemesi, değişkenleri yıllar içinde incelenmiş ve incelenmeye devam edilmektedir. Hedefteki dil değiştikçe, yöntemler, teknikler değişebilmektedir, edinim süreci kişiye göre şekillenebilir. İkinci dil ediniminde tarih boyunca farklı dilbilimcilerin teorileri, araştırmaları bulunmaktadır. Bu bölümde bu teoriler yer almaktadır.

1.4.1. Evrensel Dilbilgisi Teorisi

1950’lerin sonunda Amerikalı dilbilimci ve filozof Noam Chomsky tarafından ‘Evrensel Dilbilgisi’ (Universal Grammar-UG) teorisi ortaya atılmıştır. Bu teorinin temelinde; her insanın beyninde doğuştan gelen bir dil edinim yetisi olduğu yer almaktadır. Chomsky’nin bu kuramı dil edinimini alanında çığır açmıştır. Bu bilgilerin ışığında White (1989)’da ana dilin yanı sıra ikinci dil edinimde de evrensel dilbilgisi ilkelerinin rol oynayabileceğini söylemiştir. Yani, ikinci dil ediniminde de bu dili öğrenen kişiler doğuştan var olan bilgileri kullanmaktadırlar fakat her zaman ana dil öğrenimi kadar başarılı olmama ihtimalinin bulunduğunu söylenmektedir.

ED’in (Evrensel dilbilgisi) ikinci dil edinimindeki rolünü açıklamaya çalışan araştırmacıları Değer (1996) üç madde ile özetlemiştir:

1. Doğrudan erişim (direct access): ED ikinci dil ediniminde de anadil edinimindeki gibi rol oynar, insan ikinci bir dili öğrenirken de ED’in ilkelerine erişebilir. Bu sürece anadilin bilgisinin hiçbir etkisi yoktur.

2. Dolaylı erişim (indirect access): İkinci dil öğrenen kişi ED'e anadili aracılığıyla erişebilir, ikinci dil edinimi sürecine anadilinde bulunan değiştirgenleri varsayarak başlar. Yine de bir şekilde ED'in, anadilinde bulunmayan ilke ve değiştirgenlerine erişip, değiştirgenleri ikinci dilin verilerine göre yeniden oluşturabilir.

3. Erişimsizlik (no access): İkinci dil edinimde ED'in hiçbir rolü bulunmamaktadır ve ikinci dil ediniminde anadil ediniminden farklı olarak, zihnin dil bölmesi değil zihindeki diğer bölmeler söz sahibidir (s. 6).

Evrensel dilbilgisi teorisinde Cook'a (1991) göre ilkeler "tüm insanların zihninde sunulan doğal dilin görünümleri", değiştirgenler ise "kesin belirlenmiş sınırlarla bir dili bir diğerinden ayıran yönler" olarak açıklanmaktadır. ED'in doğrudan erişim, dolaylı erişim ve erişimsizlik olasılıkları hakkında çeşitli görüşler ortaya sunulmuştur ve yukarıdaki maddelerden yola çıkarak doğrudan erişimde ikinci dile birinci dili öğrenir gibi ulaşırken dolaylı erişimde birey ikinci dili birinci dili vasıtasıyla öğrenir. Erişimsizlik maddesine bakıldığında ise birinci dil ve ikinci dilin öğrenilmesi arasında herhangi bir bağ bulunmadığı varsayımı olduğu anlaşılmaktadır.

1.4.2. Monitor Model

1981 yılında ise ünlü dilbilimci ve dil edinimi denince akla ilk gelen kişilerden biri olan Stephen Krashen Monitor modelini (Monitor model) ortaya atmıştır ve bu model beş hipotezden oluşmaktadır (Krashen, 1981). Bahsedilen hipotezleri özetleyerek aşağıdaki şekilde numaralandırabiliriz (Krashen, 1981):

1. Doğal Dil Edinimi – Bilinçli Dil Öğrenme Hipotezi (the Acquisition-Learning hypothesis)
2. Monitör Hipotezi (the Monitor hypothesis);
3. Doğal Düzen Hipotezi (the Natural Order hypothesis);
4. Anlaşılır Girdi Hipotezi (the Input hypothesis);
5. Duygusal Filtre Hipotezi (the Affective Filter hypothesis).

Bu hipotezleri özetlemek gerekirse; Doğal dil edinimi- bilinçli dil öğrenme hipotezi Krashen (1981)'ın görüşüne göre bir dili edinmek ve öğrenmek birbirinden oldukça farklıdır, doğal dil edinimi bilinçsizce gerçekleşen, duyma/dinleme ve maruz kalma ile ilerleyen bir süreç iken bilinçli dil öğrenme ise kişi hedefteki dili gramer yapısı

ve kuralları ile öğrenmeye çalışmaktadır, dolayısıyla bilinçsizce, istemsizce gerçekleşen bir süreç değildir.

Monitör hipotezine bakıldığında ise Krashen (1981)'e göre bilinçaltımız ile öğrenmiş olduğumuz dil, hedefteki dili kullanırken ki söylemlerimizde ve akıcılıkta etkilidir. Bir sonraki hipotez ise Doğal düzen hipotezi olarak adlandırılmıştır. Krashen (1981)'e göre sonradan bilinçli bir şekilde öğrenilen dilin, dil bilgisi kurallarını öğrenmek ve kavramak daha zordur.

Anlaşılır girdi hipotezinde, dili öğrenen kişinin hedefteki dile olabildiğince fazla maruz kalması gerektiğinin savunulduğu söylenebilir. Kişinin öğrenmeye çalıştığı bilgi, diğer bir deyişle girdi (input) kişinin yeterlilik seviyesinden biraz daha yüksek olmalıdır (Krashen, 1981). Son hipotez ise Duygusal filtre hipotezi (the affective filter) olarak adlandırılmıştır. Duygusal filtre, öğrencilerin dili öğrenmelerine izin vermeyen, onları engelleyen bir bariyer olarak düşünülebilir. Krashen (1981)'e göre bu engeller motivasyon, tutumlar ve duygusal durumlar olarak adlandırılabilir. Örneğin öğrenciler stres altındayken duygusal filtreleri yükselebilir ve dili öğrenmede güçlük çekebilirler. Stresin yanı sıra tutumda bir dili öğrenmede öğrenciye engel olabilmektedir. Krashen (1985)'in söylemlerine bakıldığında öğrencilerin duygusal filtrelerinin düşük olması, rahat, samimi bir ders ortamına sahip olmaları onları olumlu şekilde etkileyebilir.

1.4.3. Sosyokültürel Kuram

İkinci dil edinimi denildiği zaman, akla Chomsky, Krashen gibi dilbilimcilerin yanı sıra Lev Vygotsky ve onun dil edinim alanında oldukça etkili olan sosyokültürel kuram (the sociocultural theory) gelmektedir. Bu kuramda dil edinim sürecinde sosyokültürel faktörlerin biyolojik faktörlerden daha az etkili olmadığı hatta daha da etkili olduğu savunulmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olduğundan dil öğrenme sürecinde de sosyal çevreden etkilendiği söylenebilmektedir (Vygotsky, 1978). Vygotsky'e göre çocuk içinde toplumun sosyo-kültürel olgularına hâkimdir ve gelişim ve öğrenme sürecini ondan daha çok bilgiye sahip olan akran ve yetişkinler ile etkileşim halinde devam ettirmektedir (Yıldırım, 2016).

Yukarıda görüldüğü üzere dil edinimi araştırmalarında konuların farklı yönleri bulunmakta olup, birbirinden ayrı teoriler, kuramlar bulunmaktadır. Alanın oldukça geniş ve tartışmaya açık olması, yalnızca tek bir kuramın ve teorinin genel geçer olmasını

engellemektedir. İkinci dil edinimi için yalnızca bu teori doğrudur denilemeyeceği gibi, ünlü dilbilimcilerin bu alanda yapmış oldukları araştırmalar ve ortaya koydukları teoriler farklı açılardan alana oldukça büyük katkılar sağlamaktadır (Aktaş ve Yaqoob, 2021).

1.5. Tutum

‘Tutum’ kavramı hakkında, farklı alanlara yönelik olarak birçok tanım vardır. Tutumun tartışılmasından önce anlamının iyice anlaşılması gerekebilir. Davranış bilimciler, psikologlar, dil bilimciler, siyaset bilimciler gibi birçok alanda tutum kavramının tanımı yapılırken o alanın esintilerini bulmak mümkündür. Tutum kavramı ilk kez Hovland ve Rosenberg tarafından 1960 yılında incelenmiş ve kategorilendirilmiştir (Rosenberg ve Hovland, 1960). Amerikalı psikolog Allport (1935)’a göre tutum, yaşadıklarımız ve deneyimler sonucunda oluşan, ilgili durumlara karşı kişinin davranışlarında yönlendirici etkiye sahip ruhsal/duygusal veya zihinsel hazır bulunuşluğa sahip olma durumudur.

Gardner (1985) tutumu, bireyin durum hakkındaki inançlarına ve görüşlerine dayanarak o duruma karşı verdiği değerlendirici bir tepki olarak tanımlamıştır. Brown (2001) tutumun duygular, toplumdaki ilişkiler ve benlik gibi duygusal katılımlarla karakterize edildiğini savunmuştur. Pratkanis ve Greenwald (1989)’a göre tutum, bireylerin bilincinde oldukları bir şeye, bir nesneye karşı değerlendirmeleridir. Bem (1970)’e göre tutumlar bir şeyden hoşlanma veya hoşlanmama durumudur. Günlük hayatta tutum kavramını kendi açımızdan düşündüğümüzde en temel olarak bu tanımdaki gibi bir şeye karşı olumlu veya da olumsuz hisler beslememiz olarak düşünüldüğü söylenebilir. Ülgen (1995), tutumu öğrenmeyle kazanılan, kişinin davranışlarına yön veren duyuşsal bir özellik olarak tanımlamıştır.

Tutum kavramı ile ilgili yapılan yorumlara bakıldığında, tutumun daha çok bireysel bir şey olduğu, kişinin davranışlarını etkilediği, bir olaya bir duruma karşı hislerini kapsadığı söylenebilir.

Tutumun özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Tutumlar bireyseldir aynı zamanda toplumla da ilişkilidirler (Demiroğları, 2021).
2. Bir duruma, ilişkiye karşı geliştirilebilir (Balcı, 2009).

3. Bireyin doğumundan itibaren var olan bir kavram değildir, deneyimlenen, öğrenilen durumlara karşı geliştirilir (Pehlivan, 2010).
4. Stabil ve durağan değildirler. Durumlara ve koşullara göre değişkenlik gösterebilirler (Yangil ve Ünal, 2019).
5. Tutum bir duruma yalnızca tepki verme şekli değildir, daha çok bir tepki gösterme eğilimidir. Bu nedenle tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir (Tavşancıl, 2002).
6. İnançlar, tutumları etkileyebilmektedir (Arslan, 2019).
7. Tutum öğrenilir (Triandis, 1971).
8. Güçlü olan tutumların değiştirilmesi, güçsüz tutumlara oranla daha zor olmaktadır (Yıldız, 2018).

Tutumların özelliklerine bakıldığında değişip gelişebileceği, aktif bir yapı olduğu, davranışları etkileyebileceği sonucuna ulaşılabilir. Tutumun ne olduğu ve özelliklerine dair farklı görüşlerin ardından tutumun nasıl bir yapıdan oluştuğuna bakılabilir.

1.5.1. Tutumun yapısı

Tutumu tek bir düşünce yapısı ile bağdaştırmamak, diğer yönlerini ayırt edebilmek gereklidir. Bu sebeple de Muzaffer Şerif tutumun yapısı ile ilgili belirli ölçütleri şu maddeler halinde belirtmiştir (İnceoğlu, 2011).

- Tutumlar doğuştan itibaren kişide var olan bir kavram değildir. Aksine öğrenme, deneyimlerle birlikte bu süreçte oluşur, gelişir.

- Tutumlar anlık olarak değişiklik göstermezler. Kişinin bir şeye karşı olan tutumu belirli bir süre devamlılık gösterebilmektedir.

- Kişi bir duruma karşı tutum kazandığı zaman o şeye nötr olarak bakamaz.

Yukarıdaki maddelere bakıldığında tutumların zamanla oluştuğu, devamlılık gösterdiği ve kişiyi etkilediği sonuçlarına ulaşılabilir. Kırkız (2010)'da tutumun yapısı ile ilgili ‘İlgiler (tercihler) ile değerler arasında yer alan tutumlar; durağan olma, alansal bir niteliğe sahip olma, kendini ve toplumu anlamaya yönelik olma gibi özellikleriyle diğerlerinden ayrılmaktadır’’ yorumunu yapmıştır.

Tutumun kavramı ve yapısının yanı sıra özelliklerini daha iyi anlayabilmek için tutumun öğelerinin de incelenmesi gerekmektedir.

1.5.2. Tutumun ögeleri

Tutumlarla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında tutumun; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç ögeye sahip olduğu görülmektedir. Tutumun ögeleri birbiriyle uyumludur ve bu sebeple de genellikle bu üç ögenin arasında iç tutarlılık olduğu kabul edilmektedir (Batı ve Bümen, 2006).

Şerif'e göre de tutum bilişsel, güdüsel ve davranışsal olarak yapı açısından üç adet maddeden oluşmaktadır (Tolan, 1985, s. 260,'tan aktaran; Çöllü ve Öztürk, s.377).

Kişinin olaya karşı olumlu olmasını gerektiren bilgisi varsa (bilişsel), kişi o olaya karşı olumlu duygular besliyorsa (duyuşsal), kişinin olaya karşı verdiği tepkiler, bulunduğu hareketler ise (davranışsal) ögeler ile gösterilmektedir (İnceoğlu, 1993). Bu ögeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1.3. Tutum Ögeleri ve Kavramlar

ÖGELER	KAVRAMLAR	TUTUM
Bilişsel	Farkındalık/Bilgi/İnanç/Algılama	“Portakalda birçok vitamin vardır.”
Duyuşsal	Arzu/Hoşlanma/Sevme	“Portakalın tadına bayılırım.”
Davranışsal	Eylem/Benimseme	“Her sabah bir portakal yerim.”

Kaynak: Yunus Emre Öztürk, Ersan Fazıl Çöllü, Örgütlerde inançlar- tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi, 2006. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9(1-2), 379.

Tablo 1.3.'de tutumların ögeleri ve ögeleri açıklayan örnek cümleler verilmiştir. Örneğin bilişsel tutuma bakıldığında bir duruma karşı bilgi sahibi olduğumuz, duyuşsal tutuma bakıldığında bir duruma karşı duygusal his beslediğimiz, davranışsal tutuma bakıldığında ise bilğimiz ve hislerimizin etkisi ile bir duruma karşı davranış geliştirdiğimiz sonucuna ulaşılabilir. Yine de tutumun üçe ayrılan bu ögelerinin detaylarına bakmak için aşağıda başlıklar halinde verilmiştir.

1.5.2.1. Bilişsel öge (*Cognitive component*)

Tutum kavramının bilişsel ögesi, kişinin bir duruma yönelik sahip olduğu bilgisi ve inançlarından oluşmaktadır. Bu bilgiler ve inançlar yaşam sürecinde edinilen deneyimlerle gelişebilir. Bir kişi eğer bir durumun var olduğundan habersiz ise o durum ile ilgili bir bilgisi bulunmaz dolayısıyla o duruma karşı herhangi bir tutuma da sahip olmaz (İnceoğlu, 2004). Örneğin bir öğretmen teknolojinin gelişmesi ile sınıf ortamının yerini uzaktan eğitime bırakmasına karşı olabilir, bu düşüncenin ardında uzaktan eğitimin sınıf ortamında oluşan iletişimi yok edeceğine ve sağlıklı bireyler yetiştirebilmenin zor olduğuna dair inanışları oluşturabilir.

Tutumun gösterildiği duruma yönelik bilgiler ne kadar gerçekçi ve stabil ise kişinin o duruma yönelik tutumları da o derece de kalıcı olmaktadır. Kişinin bilgisi, deneyimleri değiştikçe o duruma yönelik tutumları da değişebilmektedir (Altuntaş, 2004). Yukarıdaki örnek ele alındığında, teknoloji kullanımının materyal hazırlama ve öğrencilerle etkili iletişim sağlayabildiğini, uzaktan eğitimle de istediği verimi elde edebildiğini deneyimleyen öğretmen uzak eğitime yönelik tutumunu olumlu olarak değiştirebilir. Tavşancıl (2002)'in bilgi değişirse tutumun değişme durumu da vardır söylemi de bu örneği destekler niteliktedir. Kısaca bir duruma yönelik olumlu veya olumsuz bir tutum varsa, o duruma yönelik olumlu veya olumsuz bir bilgi, düşünce ya da inanç da mevcuttur (Öztürk ve Çöllü, 2006).

1.5.2.2. Duyuşsal (Duygusal) öge (*Affective component*)

Tutumun duyuşsal ögesi, bireyin tutum durumuna yönelik hissettiği duygulardan oluşmaktadır (Varol, 2017). Bir kişinin bir durumdan hoşlanması, hoşlanmaması, sevmesi, nefret etmesi, ilgi duyması ya da duymaması duyuşsal öge olarak açıklanabilir.

Birey bilgileri ve inançları doğrultusunda bir duruma yönelik olumlu ya da olumsuz tutum sahibi olmakta, eğer bu duruma karşı olumlu bir tutuma sahipse duygu olarak da o durumu sevdiği, hoşlandığı, ilgi gösterdiği anlamına gelmektedir. Olumlu ya da olumsuz duygulara sahip olmak da kişinin önceki tecrübelerine bağlıdır fakat bazı tutumların sebebi gerekçelerle açıklanamaz ve bunlar tamamıyla duyuşsal ögelere sahiptirler (Cavlı, 2010). Bem (1970), tutumları direkt olarak bir durumdan hoşlanma veya hoşlanmama halidir olarak özetlemiştir. Tutum ögelerinin sonuncusu ise aşağıda verilen davranışsal ögedir.

1.5.2.3. Davranışsal öge (*Behavioral component*)

Davranış kelimesinden de anlaşılacağı üzere, tutumun davranışsal ögesi bireyin o duruma karşı bulunduğu hareketlerden, bir duruma ya da olaya karşı söylediği sözlerden oluşmaktadır. Uğurlu (2018)'nin deyiimiyle davranışsal öge bir derecede tutumun davranış halini göstermektedir. Davranışsal öge, duygusal davranış ve normatif davranış olarak ikiye ayrılmaktadır ve bu iki davranış türü birbirinden farklıdır. Duygusal davranış, durumun kişinin hoşuna gidip gitmemesi ile ilişkilendirilirken normatif davranış, o durumla ilgili doğru davranış ne olduğu hakkındaki fikre dayanmaktadır (Tavşancıl, 2005; Altuntaş, 2004; Hellriegel, 1995).

Bireyler her zaman duyguları ve düşünceleri doğrultusunda hareket edemeyebilirler fakat yine de o doğrultuda hareket etme eğilimine sahiptirler davranışsal ögede bu duygulara yönelik hareket etme durumunu içermektedir. Kağıtçıbaşı (1999), bir eylemin tutum olarak değerlendirilebilmesi için zihinsel bir değerlendirmenin bulunması gerektiğini fakat bireylerin geliştirdikleri tutumların birçoğunun da duygusal ve davranışa özgü ögeler içerdiğini belirtmiştir.

1.5.3. Tutum ve davranış ilişkisi

Tutumun ögelerine bakıldığında, bireyin bir olaya karşı hissettiği duygular ve o duygular doğrultusunda o duruma sözleriyle veya hareketleriyle karşılık verdiği söylenebilir. Bu duruma bakıldığında ise tutum ve davranış arasında da bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Örneğin kişi doğruluk ve dürüstlüğü benimseyen bir tutuma sahipse günlük hayatında ve davranışlarında doğru ve dürüst şekilde davranması beklenmektedir. Davranış bilimcilere göre tutumlar ve davranış arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Ancak araştırmaların gelişmesi ile 1960'lı yılların sonunda, tutum ve davranış arasında direkt bir ilişki olduğu görüşü reddedilmiştir (Hellriegel, 1983, s. 59'dan aktaran; Altuntaş, 2004: 13).

Tutum doğrudan gözlenemediği için kişinin tutumu sözlerine veya davranışlarına bakarak yalnızca tahmin edilebilir. Aynı zamanda bir tutum herkeste ve her zaman aynı davranışı ortaya çıkaracak diye bir kural söz konusu değildir. Bir duruma karşı zıt tutumları benimsemiş kişiler aynı şekilde davranış gösterebilmekte veya aynı tutumları benimsemiş kişilerde farklı şekilde davranış gösterebilmektedirler. Dolayısıyla tutumun,

davranışa etki etmesi muhtemeldir fakat böyle bir kesinlik yoktur denilebilir (La Pierre, 1934, aktaran; Kırkız, 2010, s. 32).

Örneğin bir araştırmada tanrıya inanma ve kiliseye gitme durumu doğrultusunda araştırmaya katılanların dindar olup olmadıkları sorulmuştur. Araştırmada deneye katılan kişilerin verdikleri cevaplar sonucunda tanrıya inanıp dindar olduğunu söyleyen kişilerin kiliseye gitme oranları arasında düşük bir ilişki olduğu açığa çıkmıştır. Dolayısıyla kiliseye gitmek için tanrıya inanma ve dindar olma şartı bulunmadığı gibi, dindarların da kiliseye gitmeme ihtimalleri bulunmaktadır (Tavşancıl, 2014, s. 93'ten aktaran; Sevimbay, 2016, s. 14).

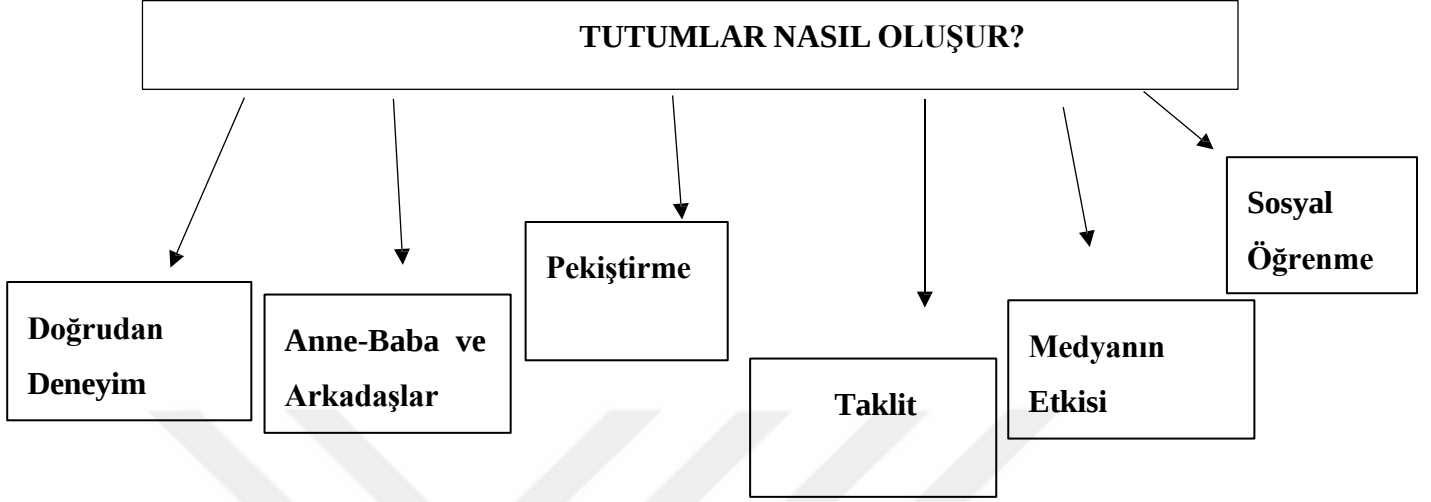
Özetle, tutumlar ile davranışlar birbirini doğrudan etkiler ve kişi yalnızca tutumlarına göre davranır olgusu doğru değildir denilebilir. Zaman, mekân, çevre, sahip olunan bilgi gibi faktörlerin bu durumda etkisi bulunmaktadır (Baysal, 1981; aktaran, Gülseven, 1996: 58).

1.5.4. Tutum oluşumu

Tutumun öğelerinin ardından kişide tutumun nasıl oluştuğuna bakmak gerekebilir. Tutumların deneyimler sonucunda oluştuğu söylenebilir (Phillips, 2003). Dolayısıyla birey, herhangi bir tutuma sahip olarak dünyaya gelmez aksine tutumları sonradan öğrenir, geliştirir de denilebilir (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 120'den aktaran.; Kırkız, 2010, s. 38). Birçok tutumun oluşması bireyin çocukluğuna dayanmaktadır, genellikle birçok tecrübelerle dayanırken bazı tutumlar ise ebeveynler, taklit, sosyal öğrenme, medya yoluyla öğrenilmektedir. Kişi, ebeveynleri ya da arkadaşlarının etkisi ile tutumları öğrenebilir. Bir çocuk doğduğunda normal koşullarda anne ve babası ile sık sık vakit geçirip onlarla büyüdüğü için tutum oluşumunda anne ve babanın rolü büyüktür. Çocuklar büyüdükçe anne babanın haricinde akranlarıyla da sıklıkla vakit geçirmeye başlarlar bu sebeple ebeveyn etkisi yerini arkadaş etkisine bırakabilmektedir (Ekici, 2013). Aynı zamanda tv, radyo, gazete ve de günümüzde hayatımızın büyük bir çoğunluğunu kapsayan sosyal medya gibi medya araçları kişiyi tutumları açısından etkileyebilmektedir.

Tutumların oluşum kaynaklarını gösteren tablo 2.5. Aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.4. Tutumların Oluşumu

1.5.5. Tutumların ölçülmesi

Bir bireyin bir duruma, objeye karşı hangi görüşleri benimsediği, hangi tutumlara sahip olduğunu belirlemek gibi çeşitli amaçlar ile tutumlar ölçülür. Tutumlar somut ve doğrudan gözlenebilen kavramlar olmadığı aksine soyut oldukları için ölçülmeleri pek de kolay değildir. Tavşancıl (2002), kişinin bir duruma karşı olumlu tutumu var ise konu ile ilgili aldığı kararların da olumlu olma olasılığının daha yüksek olduğunu bu sebeple de tutumların geleceğe dair karar niteliği taşıdığını belirtmiştir. Bu bilgilerin ışığında kişinin tutumları için gerekli aksiyonlar alınabilmektedir. Örneğin bir öğretmen öğrencilerinin ders ile ilgili tutumlarını ve inançlarını bilirse kullanacağı metot ve yöntem ve materyaller için gerekli önlemleri alabilir.

Tutumların gözlemlenebilmesi için anketler, sorular, boşluk doldurmalar gibi teknikler kullanılabilir. Bireyin kişisel görüşlerini öğrenmek amacıyla hazırlanan soru listelerine ise ölçek denir (TDK, 2022). Tutum ölçümlerinde en sık kullanılan teknik ölçeklerdir (Bayat, 2014). Tutumların ölçülmesiyle ilgili olarak Çöllü ve Öztürk şunları ifade etmiştir:

“Tutum ölçülürken araştırma konusu olan tutum objesi ile ilgili cümle, sıfat ya da maddeler dizisi olan bir liste hazırlanır. Bireylerin bu sıfat ya da ifade dizisine gerçek duyguları doğrultusunda tepkide bulunmaları istenir. Bu cümle, sıfat ya da ifadeler listesine ölçek denilmektedir. Yani tutum ölçekleri bireyin iç dünyasını ortaya çıkarmak üzere oluşturulmuş bir dizi cümleye-ifadeye bireyin cevap vermesi için hazırlanmış anketlerdir. Tutum ölçümünde sonuç, bir bireyin duygularının yoğunluğunun tutum

objesinin lehinde mi, aleyhinde mi olduğunu yansıtmaktadır.” (Çöllü, Öztürk, 2006, s. 384).

Tutumların ölçülmesi için belirli bir ölçek türüne ihtiyaç vardır. En çok kullanılan ve bilinen ölçekler Thurstone Ölçekleri, Likert ölçekleri, Guttman ölçekleri ve Bodargus Sosyal Uzaklık Ölçekleri olarak dörde ayrılmıştır. Bu ölçeklerin üçü (Thurstone, Likert, Guttman) cümleleri içeren ölçekler, biri (Duygusal anlam ölçeği) ise değerlendirme sıfatlarından oluşan ölçek olarak ayrılır. (Hoşgörür, 1997; Altuntaş, 2004; Çöllü ve Öztürk, 2006).

Thurstone ölçekleri, eşit aralıklar ölçeği olarak da bilinmektedir. 1928’de L. L. Thurstone tarafından geliştirilmiştir. Ölçek belirli bir konudan oluşur ve kişinin konuyla ilgili tutumunu olumlu veya olumsuz olarak sayısal bir değer ile göstermektedir (Altuntaş, 2004). Guttman ölçekleri, ilk olarak 2. Dünya savaşı sırasında savaşan Amerikan askerlerinin morallerinin tespit edilmesi için kullanılmıştır (Hoşgörür, 1997). Tek boyutlu bir ölçektir. Bogardus Sosyal Uzaklık ölçekleri, bir grubun sosyal yönden toplumdaki benimsenme derecesini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır (Wark ve Galliher, 2007).

Likert ölçekler ise Kağıtçıbaşı (1999) tarafından bir tutumu ölçmek için en direkt yol olarak özetlenmiştir. Rensis Likert tarafından 1932’de geliştirilmiştir. Kişi konu hakkındaki ifadeler ne ölçüde katılıp katılmadığını belirtir. Kişilerin cevaplarına göre puanları toplanarak analizler yapılmaktadır. Genellikle ‘Tamamen katılıyorum’ ve ‘Hiç katılmıyorum’ arasında değişen beşli derecelendirme kullanılmaktadır. Likert ölçeği tekniği diğer ölçüm yöntemlerine göre daha zahmetsizdir (Kula, 2014).

1.6. İngilizce Dersi ve Tutum

Yeni bir dil öğrenmek oldukça zor bir süreçtir. Hiç bilinmeyen, farklı bir dil bilgisi, öğrenilmesi gereken binlerce kelime kişinin gözünü korkutabilmektedir. Yeni bir dili öğrenmeye çalışırken, insanlar başlangıçta tedirgin olabilirler ya da dili öğrenme sürecinde zor veya sıkıcı bulabilirler. Yabancı dilde başarıyı bireysel farklar, dil yeteneği, motivasyon, tutumlar gibi bilişsel ve duyuşsal özellikler etkileyebilmektedir (Tuncer, 2015). Motivasyon bireye karşı olan davranış ve de bireyin iş ile ilgili ne hissettiğidir (Keenan, 1996). Yabancı dil öğrenirken o dile karşı, öğrencilerin tutumunu olumlu yönde geliştirmek gerekir, çünkü sevilmeyen ve öğrenilmek istenmeyen bir dil başarı sağlayamamaktadır (Memduhoğlu ve Kozikoğlu, 2015). Öğrencilerin tutumları, olumlu

ya da olumsuz olabilir. Bazı öğrenciler bazı derslere karşı olumsuz tutum sergileyebilirler ve de bu olumsuz tutumların olumlu tutuma dönüştürülmesi gerekmektedir (Aydoslu, 2005). Kara (2009), tutumun etkisine yönelik olarak olumlu tutumların derslere karşı olumlu davranışların sergilenmesine yol açtığını ve öğrenciyi derse çalışmak için daha çok çaba gösteren bir hale getirdiğini vurgulamıştır. Feng ve Chen (2009) öğrenme sürecinin duygusal bir süreç olduğunu ve bu sebeple farklı duygusal faktörlerden etkilendiğini belirtmiştir.

Tutum, bireyin işi gerçekleştirmenin sonuçları veya nitelikleri hakkındaki inançları ile ilişkilidir yani bir işten olumlu sonuçlar alan kişinin o davranışa olumlu bir inancı, tutumu olur (Montano ve Kasprzyk, 2008). Bu sebeple de öğretmenin rolü öğrenciler için çok önemlidir. Öğretmen, öğrenciyi stres ve endişeden uzak tutmalıdır ve öğrencilerin etkinlikleri severek, hatta zevkle yaptıkları ortamlar oluşturmalıdır (Paker, 2012). Dolayısıyla İngilizce dilini okullarda öğretirken hem öğretmenin öğrenciyi olumlu bir şekilde güdülemesi hem de öğrencinin derse karşı olumlu duygular beslemesi, dil öğrenme sürecini daha keyifli ve verimli hale getirebilmektedir. Öğrencilerin dile ilişkin tutumlarını öğrenmek öğretme-öğrenme sürecinde hem öğrenciye hem de öğretmene fayda sağlamaktadır. Öğretmen öğrencilerinin tutumlarını öğrendiğinde elde ettiği sonuçlara göre aksiyonlar alabilme şansına sahip olmaktadır.

Stevick (1999)'e göre öğrenme ortamının öğrenilenlerin uzun süreli hafızada kalması açısından çok fazla etkisi vardır. Krashen ise ikinci dil ediniminde kaygı, motivasyon ve güven değişkenlerinin bulunduğunu belirtmektedir. Gardner ise sosyo-eğitim modelinde motivasyon, ikinci dil edinimindeki birinci değişken olduğunu belirtmektedir (Gardner, 2010). Gardner ve Lambert (1972), tutum ile dil öğrenimi arasındaki ilişki üzerine araştırmalar yapmışlar ve tutumu, ikinci dil ya da yabancı dil öğreniminde güdülenmeyi sağlayan bir unsur olarak tanımlamışlardır. Todor (2016), olumlu bir tutuma sahip olmanın dil ediniminde önemli bir yeri olduğunu ve tutumun öğrenme süreçlerinin her bir basamağını etkilediğini belirtmiştir. Tutum, yani çeşitli amaçlarla dili öğrenme isteği ve bu amaçlarını çeşitli düzeylerde izlemesi öğrenciyi başarıya ulaştırmakta ya da başarısına engel olmaktadır (Hancı, 2008). Sonuç olarak dil öğrenme sürecinde tutumlar başarı ilişkilendirilir, öğrenci o dili öğrenmekte başarılı bir yolculukta ilerliyorsa bu sayede tutumu olumlu gelişirken, olumsuz tutum ise başarısızlıktan meydana gelebilir (Anbarlı, 2010). Bu nedenle dil öğrenme serüveninde

yaşanılan başarı ve başarısızlıklar tutumu olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Padwick (2010)'e göre dil öğrenmede öncelik öğrencilerin hedef dili öğrenmeye yönelik motivasyonlarına ve de tutumlarına bağlıdır.

Tutum, motivasyon göz önünde bulundurulduğunda öğrencinin o dili öğrenirken eğlenmesi, o dile ihtiyacı olduğunu hissetmesi kısaca olumlu yönde tutum sergilemesi gerekmektedir. Öğrencinin yaşadığı yerin şehir merkezi veya köy olması, imkanların yeterli veya eksik olması öğrencinin tutumunu etkileyebilecek unsurlardır. İlgili araştırmalar bölümünde İngilizce dersine yönelik tutumlar ile ilgili yapılan araştırmalar ve detaylarına yer verilmiştir.

1.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde İngilizce dersine yönelik tutuma ilişkin araştırmalar veri tabanları ve basılı kaynaklar taranarak “Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar” ve “Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar” olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

1.7.1. Yurt içinde yapılan çalışmalar

Bağçeci (2002), araştırmasını Gaziantep ilinde ortaöğretimde öğrenim gören 414 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Araştırmanın amacı öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını belirlemektir. Araştırma Likert ölçek ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinin sonucunda öğrencilerin okudukları okul türleri, babalarının eğitim durumu, meslekleri ve gelir durumları İngilizce'ye yönelik tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu, tutumlara etki etmezken annelerinin eğitim durumlarının ise İngilizce dersine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyetlerin de tutumlar üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.

Bilgin (2006), lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 600 öğrenci İngilizce dersine yönelik tutumları ve de bu tutumların cinsiyet, okul türü değişkenlerine göre aralarındaki ilişki karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğu, kız öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları erkeklerden daha yüksek düzeyde olduğu bulguları elde edilmiştir.

Atlı (2008), ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını belirlediği bir çalışma yapmıştır. Ankara, Adana, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya ve Samsun illerinde öğrenim gören 551 öğrenci ile çalışıp, Likert ölçek kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin büyük bir bölümünün tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmadan elde edilen sonuca göre öğrencilerin tutumları yaşadıkları şehirlere göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin cinsiyeti ve tutumları arasındaki ilişkide ise anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kırkız (2010)'ın yaptığı araştırmanın amacı 8. ve 11. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine ait tutumlarını ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmada İzmir'de okuyan 8. sınıf öğrencilerinden 402 tanesi ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine olan tutumlarının daha olumlu olduğu ve akademik başarılarıyla arasında olumlu bir ilişki olduğuna ulaşılmıştır.

Kazazoğlu (2013), öğrencilerin İngilizce ve Türkçe derslerine yönelik tutumlarının akademik başarılarına etkisini incelemiştir ve Ankara'da seçkisiz yöntemle belirlediği 844 ortaöğretim öğrencisiyle çalışmıştır. İngilizce dersine yönelik tutum ölçüsünü kendisi geliştirmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin akademik başarıları ve İngilizce dersine karşı tutumlarında olumlu bir ilişki olduğu saptanmış ve İngilizce ders notları ile Türkçe dersi notları arasında da bir ilişki olduğu görülmüştür. Dolayısıyla dil başarılarının birbirleriyle ilişkisi olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Güleç (2014), yaptığı çalışmada ortaokul öğrencilerinin aktif öğrenme modelinin İngilizce dersine yönelik tutumları incelemiştir. Araştırma 40 adet 8. sınıf öğrencisini kapsamaktadır ve yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri tutum ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, aktif öğrenme modeli ile tutumlar arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda tutumlar ile öğrencilerin cinsiyeti, aile eğitim düzeyleri gibi değişkenler açısından da anlamlı farklılıklar olmadığı belirlenmiştir.

Halat ve Ocak (2015) ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Cinsiyet ve sınav notlarına yönelik değişkenleri de araştırmışlardır. Araştırma Afyonkarahisar'da yürütülmüş ve 362 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. İngilizce dersine yönelik tutumların cinsiyet ve sınav puanı değişkenine göre farklılıkların olduğu görülmüştür. 5. ve 6. sınıfında öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının iyi

düzeyde, 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ise orta düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir.

Gökcan (2016), yaptığı çalışmada İngilizce dersine yönelik tutumlarını ailelerinin eğitim seviyeleri, okudukları okul türleri gibi değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmada Ankara’da 8. sınıfta öğrenim gören 1331 öğrenciden veri toplanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları ile okudukları okul türü ve ailelerinin eğitim seviyesi arasında olumlu ve anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda dile maruz kalmanın tutumu olumlu etkilerken, kaygının ise bu durumu olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Aydoğmuş ve Kurnaz (2017), ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını cinsiyet, sınıf düzeyi, ebeveyn eğitim durumları ve akademik başarı değişkenleri açısından belirlemeyi ve incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma Konya ilinde 437 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumları ile arasında anlamlı ilişki bulunurken cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Kanat ve Kozikoğlu (2018), yaptıkları çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını belirlemeyi hedeflemişlerdir. Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmış ve 949 öğrenciyle çalışılmıştır. Çalışma sonucunda 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, kız öğrenciler ile erkek öğrenciler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin daha olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

1.7.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar

Pierson, Fu ve Lee (1980) yaptıkları çalışmada Çince konuşan öğrencilerin İngilizceye olan tutumlarını ve akademik başarılarını incelemişlerdir. Araştırmada verileri toplamak için beş ölçekli likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır ve veriler analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin İngilizcede başarılı olmaları ve tutumları için birçok faktörün etkili olduğu sonucu elde edilmiştir.

Shams (2008) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin İngilizceyi öğrenmeye yönelik tutumları, kaygıları ve motivasyon düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmaya 8. sınıf öğrencilerinden 77 kişi katılmıştır. Öğrencilerin 40'ı erkek 37 tanesi ise kız öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasının ardından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve öğrenmeye yönelik isteklerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda cinsiyet değişkenine bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla tutumlarının daha pozitif yönde olduğu sonucu elde edilmiştir.

Fakeye (2010), 400 lise öğrencisinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını ve başarılarıyla arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın bulguları öğrencilerin tutumları ve başarıları arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Abidin, Alzwari ve Pour-Mohammadi (2012), yaptıkları araştırmada ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını bilişsel, davranışsal ve duyuşsal açıdan inceleyip araştırmışlardır. Bu araştırma sırasında öğrencilerin cinsiyet ve sınıf değişkenlerini de göz önünde bulundurmuşlardır. Araştırmaya toplamda 180 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin tutumlarının hem bilişsel hem davranışsal hem de duyuşsal açısından olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Demografik özelliklere bakıldığı zaman da farklı sınıflarda okuyan öğrencilerin tutumlarında anlamlı fark gözlemlenmezken, cinsiyet ile tutum arasında anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Noursi (2013), yaptığı çalışmada 196 öğrencinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını araştırmıştır. Veriler tutum ölçeği yoluyla toplanmıştır. Çalışmada demografik özellikler incelenmemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun İngilizceye yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zulfikar, Dahliana ve Sari (2019) yaptıkları çalışmada İngilizce bölümünde okuyan öğrencilerin İngilizceye karşı tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma 55 öğrenci arasından seçilen 6 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir ve verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme yoluna başvurulmuştur. Öğrencilerden toplanan verilerin analizinin ardından sonuçlar İngilizce bölümü öğrencilerinin İngilizceye yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu göstermektedir.

2. MATERYAL ve METOT

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, kullanılan veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli ile öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları incelenmiştir. Tarama modelinde çoğunlukla araştırmacı tarafından belirlenen bir kitleden bilgi toplanır. Tarama araştırmalarında görüşlerin neyden kaynaklandığı, bireyler açısından nasıl dağıldığı incelenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Karasar (2005)'in belirttiğine göre ilişkisel tarama modellerinde değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Nitekim bu çalışmada da ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ve demografik değişkenler arasındaki ilişkiler (yordayıcı ilişkiler, regresyon vb.) incelenerek araştırılmaktadır. Bu nedenle betimsel tarama modelinin çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülmektedir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 akademik yılında Diyarbakır ili Sur ilçesi ortaokul kurumlarında eğitim alan 7342 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise 5., 6., 7. ve 8. Sınıfta öğrenim gören 440 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem belirleme tablosuna göre (Büyüköztürk vd., 2020) örneklem evreni karşıladığı belirlenmiştir. Örneklemdeki katılımcılar random (rasgele) örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı, Diyarbakır ili Sur ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve resmi ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin oluşturduğu evrende gerçekleştirilmiştir. Örneklem ise random örnekleme yöntemi kullanılarak, evren arasından belirlenmiştir. Çalışmada yabancı dile yönelik tutum, cinsiyet, anne baba eğitim durumu ve meslekleri, sınıf seviyesi, öğrenim görülen okul türü, kardeş sayısı gibi pek çok demografik özelliğe göre incelenmiştir.

Çalışmada katılımcıların seçimi için belirlenen ölçütler; resmi bir ortaöğretim kurumuna devam ediyor olma, Diyarbakır Sur ilçesinde öğrenim görüyor olma, gönüllü katılım formunu onaylamış olma ve tüm maddeleri eksiksiz doldurmuş olma olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, ölçeği eksik doldurmuş olan veya yarıda bırakan öğrencilerden toplanan veriler çalışmaya dâhil edilmemiştir. Sonuç olarak çalışmaya Diyarbakır Sur ilçesinde öğrenim görmekte olan 5, 6, 7 ve 8. sınıf 440 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2.1.'de verilmiştir.

Tablo 2.1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişken	Özellik	F	%
Cinsiyet	Kız	237	53,9
	Erkek	203	46,1
Sınıf Kademesi	5	89	20,2
	6	132	30,0
	7	131	29,8
	8	88	20,0
Anne Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	161	36,6
	İlkokul mezunu	99	22,5
	Ortaokul mezunu	32	7,3
	Lise Mezunu	56	12,7
	Üniversite Mezunu	92	20,9
Baba Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	55	12,5
	İlkokul mezunu	158	35,9
	Ortaokul mezunu	50	11,4

		Lise mezunu	52	11,8
		Üniversite mezunu	123	28
Türkçe Yazılı Notu	0-44		33	7,5
	45-54		36	8,2
	55-69		78	17,7
	70-84		119	27,0
	85-100		174	39,3
İngilizce Yazılı Notu	0-44		56	12,7
	45-54		36	8,2
	55-69		78	17,7
	70-84		107	24,3
	85-100		163	37,0
Genel Ortalaması	Not	0-44	10	2,3
		45-54	29	6,6
		55-69	88	20,0
		70-84	118	26,8
		85-100	195	44,1
Okul Türü		Resmi ortaokul	104	23,6
		İmamhatip ortaokulu	289	65,7
		Özel okul	47	10,7

Anne Meslek	Ev hanımı	339	76,6
	Ticaret-Esnaf	29	6,6
	Memur-Öğretmen	71	16,1
Baba Meslek	Çalışmıyor-Emekli-Yok	59	13,4
	Esnaf-Özel Sektör-Şoför-Çiftçi	234	53,0
	Memur-Öğretmen	100	22,7
	Mevsimlik İşçi	47	10,7
Kardeş Sayısı	1	32	7,3
	2	78	17,7
	3	102	23,2
	4	89	20,2
	5	48	10,9
	6	33	7,5
	7	24	5,5
	8	18	4,1
	9	6	1,4
	10	3	,7
	11	4	,9
	12	2	,5
Toplam		440	100

Tablo 2.1.' e göre İngilizce Dersine Yönelik Tutum ölçeğine katılan 440 öğrencinin 237'si kız öğrenci (%53,9), 203'ü ise erkek öğrenciden (%46,1) oluşmaktadır. Katılımcıların sınıf kademesine bakıldığında; 132 öğrenci ile (%30,0) en çok 6. sınıfa devam eden katılımcının olduğu görülmektedir. En az katılımcı sayısına sahip sınıf kademesi ise 88 öğrenci ile (%20,0) 8. sınıftır. Ölçeğe katılan öğrencilerin büyük bir bölümü (%65,7) imam hatip ortaokulunda öğrenim görmekte iken bunu resmi ortaokul (%23,6) takip etmektedir, en az katılımcı ise (%10,7) özel okulda öğrenim görmektedir.

Katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde; 161 öğrencinin annesinin okuma yazması olmadan çoğunluğu oluşturduğu (%36,6), 99 öğrencinin annesinin ilkokul mezunu olduğu (%22,5), 92 öğrencinin annesinin üniversite mezunu olduğu (%20,9), 56 öğrencinin annesinin lise mezunu olduğu (12,7) ve 32 öğrencinin annesinin ise ortaokul mezunu olduğu (%7,3) görülmektedir. Katılımcıların babalarının eğitim düzeylerinde ise 158 öğrencinin babası ilkokul mezunu olarak çoğunluğu oluşturmaktadır (%35,9). Ayrıca babası okuryazar olmayan 55 öğrenci (%12,5), ortaokul mezunu 50 öğrenci (%11,4) ve son olarak lise mezunu olan 52 öğrenci (%11,8) bulunmaktadır. Katılımcıların anne ve babalarının meslek durumları incelendiğinde; 339 öğrencinin annelerinin ev hanımı olarak çoğunluğu oluşturduğu (%76,6), 71 öğrencinin annesinin memur, öğretmen, hemşire vs. olarak çalıştığı (%16,1), 29 öğrencinin annesinin ise ticaret ile ilgilendiği veya esnaf olduğu (%6,6) anlaşılmaktadır. Ayrıca 234 öğrencinin babası esnaf, şoför, çiftçi vs. olarak çalıştığı (%53,0), 100 öğrencinin babasının memur, öğretmen, hemşire vs. olarak çalıştığı (%22,7), 59 öğrencinin babasının çalışmadığı ya da emekli olduğu (13,4) ve 47 öğrencinin babasının ise mevsimlik işçi olarak çalıştığı. (%10,7) görülmektedir. Katılımcıların ailelerindeki toplam çocuk sayısı incelendiğinde, en kalabalık grubun 102 öğrenci ile 3 kardeş olduğu anlaşılmaktadır (%23,2). Ayrıca 2 öğrenci 12 kardeş sayısı ile en az orana sahip olan gruptur (%0,5).

Katılımcıların İngilizce dersi yazılı notları incelendiğinde; 163 öğrencinin yazılı notunun 85-100 puan aralığında olduğu (%37,0), 107 öğrencinin yazılı notunun 70-84 puan aralığında olduğu (%24,3), en az sayıyla 36 öğrencinin ise yazılı notunun 45-54 puan aralığında olduğu (%8,2) görülmektedir. Katılımcıların Türkçe dersi yazılı notlarına bakıldığında; öğrencilerinin çoğunluğunu oluşturan 85-100 puan aralığını alan öğrenci sayısının 174 olduğu (%39,3), azınlık olan 0-44 puan aralığını alan öğrencilerin sayısının

ise 33 olduğu (%7,5) anlaşılmaktadır. Son olarak katılımcıların genel akademik not ortalamaları incelendiğinde 195 öğrencinin not ortalamasının 85-100 puan aralığında olduğu (%44,1) ve yalnızca 10 öğrencinin not ortalamasının 0-44 puan aralığında olduğu (%2,3) görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; öğrencilerin yabancı dil başarılarını da tespit edebilmek amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen Demografik Bilgi Formu, Diyarbakır ilinin Sur ilçesinde okuyan ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının belirlenebilmesi için veriler Orakçı (2017) tarafından geliştirilen 5’li likert tipi ‘İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

2.3.1. Demografik bilgi formu

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların demografik özelliklerine yönelik veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından ‘Demografik Bilgi Formu’ geliştirilmiştir. Demografik bilgi formunda, çalışmaya katılan öğrenciler hakkında çalışma kapsamında kullanılan kişisel bilgiler yer almaktadır. Bu formda, çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf kademesi, öğrenim gördükleri okul türü, anne baba eğitim durumu, anne ve baba meslekleri, Türkçe dersi not ortalamaları, İngilizce dersi not ortalamaları, genel akademik başarı notları, kardeş sayıları ile ilgili sorular bulunmaktadır.

2.3.2. İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Araştırmada demografik bilgi formunun yanı sıra, Diyarbakır ilinin Sur ilçesinde okuyan ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının belirlenebilmesi için veriler Orakçı (2017) tarafından geliştirilen 5’li likert tipi ‘İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılarak toplanmıştır. Tutum ölçeği öğrenen özerkliğine dayanan öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce başarılarına, tutumlarına, öğrenen özerkliklerine ve kalıcı öğrenmelerine etkisi isimli doktora tezinde kullanılmıştır. Ölçek sahibinden gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında gerekli etik kurul izni ile Milli Eğitim Müdürlüklerinden ve Mardin Artuklu Üniversitesi’nden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin analizi araştırmada 16 maddeden oluşan tutum ölçeği 5’li likert tipi seçenekleriyle katılımcılara gönüllölük esas alınarak uygulanmıştır. Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Sorulara verilen yanıtlar ‘Tamamen Katılıyorum= 5 puan, Kısmen Katılıyorum= 4 puan, Bilmiyorum= 3 puan, Kısmen Katılmıyorum= 2 puan, Hiç Katılmıyorum= 1 puan’ olarak hesaplanmaktadır. Ölçekte 3 adet ters madde bulunmakta; ters maddeler 1., 5. ve 10. Maddeler olarak belirtilmiştir. Nicel verilerin analizi yapılırken araştırmanın alt problemlerine yönelik temalar kullanılarak analiz yapılmıştır. ıkan analizlerde ortalamaların cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek için t-testi; sınıf düzeyine, aile mesleğine, eğitim durumuna vb. göre değişip değişmediğini belirlemek için ise ANOVA testi ve nicel değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için de regresyon kullanılmıştır.

İngilizce dersine yönelik tutum ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek için yapılan faktör ve madde analizi sonuçları, faktör yükleri, her bir maddeye ait madde toplam korelasyonları aşağıda belirtilmiştir. Faktör analizi değişkenleri aynı yapıyı veya niteliği ölçmesine göre bir grupta toplayarak ölçmeyi az sayıda faktörle yapan bir istatistiksel tekniktir. Faktör analizine uygunluk testleri için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett Küresellik Testi yapılmıştır. Faktörleşebilirlik için KMO katsayısının 0,60’tan büyük ve Bartlett testinin anlamlı çıkması gerekmektedir. Tablo 2.2.’de KMO Katsayısı ve Bartlett testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2.2. KMO Katsayısı ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Katsayısı		,880
Bartlett Testi	X ²	2137,811
	df	120
	Sig.	,000

Tablo 2.2.’deki değerler incelendiğinde KMO katsayısının kabul edilebilir sınırlar (0.880>0.60) içinde olduğu görölmektedir. Ayrıca Bartlett Testinin %5 anlamlılık

düzeyinde anlamlı çıkması ($p<0.05$) verilerin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir.

Tablo 2.3. İngilizce Dersine Ait Tutum Ölçeğinin Faktör ve Madde Analizi Sonuçları

MADDELER	FAKTÖRLER		
	1. Faktör Yükü	2.Faktör Yükü	3. Faktör Yükü
13.İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	, 766		
14. Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	,756		
12. İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	,733		
8. Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim	,710		
11. İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim	,678		
6. İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	,594		
4. İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım.	,593		
7. İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.		,730	
2. İngilizce derslerinde sıkılıyorum.		,688	
10. İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.		,673	

5.İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	,658
1. İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım.	,596
16. İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım	,762
9. İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım	,710
15.İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	,398 ,636
3. İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım.	,511

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte kalan maddelerin madde toplam korelasyonlarının 0,398 ile 0,766 arasında olduğu görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği ve Tablo 2.3’ de görüldüğü üzere, geçerliği belirlemek için, yapı geçerliği sınaması, faktör analizi ile gerçekleştirilmiştir. Buna göre, ölçeği oluşturan maddelerin birbirleriyle tutarlı ve ölçekte yer alacak nitelikte olduğu söylenebilir. Ölçek üç faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin 7’si (4,6,8,11,12,13,14) 1. faktörde, 5’i (1,2,5,7,10) 2. faktörde ve 4’ü (3,9,15,16) 3. faktörde toplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde başlangıç olarak Mardin Artuklu Üniversitesi Etik Komisyonu’na araştırmayla ilgili ayrıntılı bilgiler sunulmuştur ve onay süreci beklenmiştir. Komisyondan çıkan karar ile etik kurul onayı alınmıştır (16.03.2022 tarihli 2022/2-9 sayılı Ek 1). Araştırma için gerekli veriler tutum ölçeğinin Google Forms uygulamasına hazırlanması aracılığıyla ve de okulların gezilmesi yolu ile toplanmıştır. Çevrimiçi (online) anket yöntemi, Covid-19 salgını döneminde temassız bir şekilde veri toplamayı, diğer yöntemlere oranla daha hızlı bir şekilde ve bölgede bulunan köy okullarına ulaşımın zor olması nedeniyle geniş kitlelerden veri toplamayı sağlaması

amacıyla bu şekilde tercih edilmiştir. Hazırlanan çevrimiçi ankete dair erişim bağlantısı farklı köy okullarında ve farklı türde (imam hatip, resmi, özel) ortaokullarda çalışmakta olan öğretmen ve idarecilere çevrimiçi mesajlaşma uygulamaları (WhatsApp) yoluyla gönderilmiştir. Çalışmanın amaç ve kapsamı hakkında detaylı bilgi verilerek erişim bağlantısını görev yaptıkları ortaokul kurumlarındaki öğrencilere ders saatleri dışında ulaştırmaları konusunda destek istenmiştir. Bunun yanında, araştırmacı bilgilendirme mesajı ve erişim bağlantısını ulaşabildiği öğrencilerin sosyal ağ hesapları ile öğretmen sosyal ağ gruplarına (WhatsApp okul grupları, zümre grupları vb.) göndermiştir. Yüz yüze yapılan uygulamalarda, idarecilerden gerekli izinler alınıp dersi boş olan sınıflarda kağıtların dağıtılması ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin uygulanması, araştırmacı tarafından öğrencilere gerekli olduğu zaman açıklama yapılarak, süre sınırlamasına gidilmeden gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı ve sorulara cevap verilirken herhangi bir sebepten dolayı öğrencinin ölçek sorularını cevaplamaktan vaz geçmesi durumunda koşulsuz bir şekilde çalışmadan ayrılma haklarının olduğu ifade edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Diyarbakır'da Sur ilçesinde eğitim gören ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlı yapılan bu çalışmada araştırmaya ilişkin veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 18 paket programı yardımı ile analiz edilmiştir. Demografik özelliklerin tespiti için frekans ve yüzde gibi tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak ölçeklerin güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Daha sonra, verilerin normallik dağılımlarını test etmek için normallik testleri gerçekleştirilmiştir. Likert tipi ölçeklerde aritmetik ortalamalarının karşılaştırılması için sıra aralıklarının eşit olması gerekir. Ölçekte yer alan maddelerin cevap seçenekleri, “5=Kesinlikle Katılıyorum”, “4=Katılıyorum”, “3=Kararsızım”, “2=Katılmıyorum” ve “1=Kesinlikle Katılmıyorum” biçiminde yazılmıştır. Güvenirliliği belirlemede ölçeğin iç tutarlılığını göstermesi açısından Cronbach Alpha katsayısı kullanılır. Bu katsayı aynı zamanda iç tutarlılığın yani homojenliğin ölçüsüdür. Güvenilir bir ölçme aracı için Alpha katsayısının en az 0.70 olması gerekmektedir ve bu değer 1.00'e yaklaştıkça ölçeğin güvenirliği artar. Özetle Cronbach Alfa katsayısına bağlı olarak bir ölçeğin güvenirliği şu şekilde sıralanabilir (Kalaycı, 2008):

1. $0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,
2. $0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük,
3. $0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir,
4. $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek oranda güvenilir bir ölçektir.

Ölçeğin tamamına hesaplanan güvenirlilik katsayıları Tablo 2.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.4. Ölçeğin Güvenirlilik Katsayısı

Tutum Ölçeği	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
	16	,850

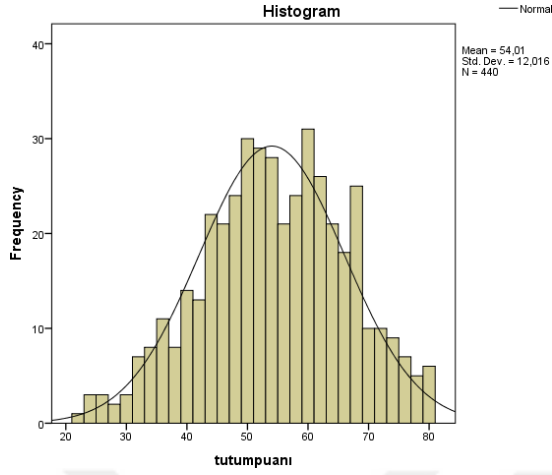
Tablo 2.4. incelendiğinde ve yukarıdaki bilgiler doğrultusunda araştırmada uygulanan İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin oldukça güvenilir olduğu anlaşılmaktadır. Ölçeğin güvenirliliği ,850 olarak bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan verilerin normallik dağılımlarını test etmek için normallik testi olarak Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 2.5.'de verilmiştir.

Tablo 2.5. Kolmogorov-Smirnov Testi

	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	df	Sig
Tutum Puanı	,043	440	,051

Şekil 1.1. Normallik Histogramı

Tablo 2.5. incelendiğinde normal dağılım olduğunu varsaymak için $p > 0,05$ (sig.) olması gerekiyor. Tablo 2.5.'de tüm p değeri 0,051 olduğu için 0,05'ten büyüktür. Yani verilerin normal dağıldığı görülmektedir.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sorularının yanıtlanması adına toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Kullanılan istatistiksel analiz sonuçları ve elde edilen bulgular, çalışmanın ele aldığı sorulara uygun bir sıra ile çeşitli tablolar, şekiller ve açıklamalar ile sunulmuştur. Bulguların sunulması on dört ana başlık halinde planlanmıştır.

Birinci başlıkta ortaokulda her sınıf düzeylerindeki öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları arasındaki farka ait bulgulara, ikinci başlıkta kız ve erkek öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara, üçüncü başlıkta farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye ait bulgular yer almaktadır. Dördüncü başlıkta farklı okul türlerindeki öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye dair bulgulara, beşinci başlıkta öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye dair bulgulara, altıncı başlıkta öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye dair bulgulara yer verilmektedir. Yedinci başlıkta öğrencilerin annelerinin meslekleri ile İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara, sekizinci başlıkta öğrencilerin babalarının meslekleri ile İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara, dokuzuncu başlıkta öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara, onuncu başlıkta öğrencilerin İngilizce dersi yazılı notları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye dair bulgulara yer verilmektedir. On birinci başlıkta öğrencilerin genel akademik not ortalamaları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara, on ikinci başlıkta öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye, on üçüncü başlıkta öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notları, İngilizce dersi yazılı notları ve genel akademik not ortalamaları değişkenlerine göre İngilizce dersine yönelik tutumlarını ne derecede yordadığına ilişkin bulgulara ve son olarak on dördüncü başlıkta ise öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne meslek ve baba meslek değişkenlerine göre İngilizce dersine yönelik tutumlarını ne derece yordadığına dair bulgulara yer verilmektedir.

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Ortaokul 5., 6., 7.ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını sınıf bazında incelemek için analizler yapılmıştır. Bunlar alt başlıklar halinde sunulmaktadır.

3.1.1. Beşinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları

Ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla betimsel analizler yapılmıştır. Yapılan analiz bulguları Tablo 3.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Beşinci Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri

	N	$\bar{X}$	Std.
1) İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım.	89	3,10	1,53
2) İngilizce derslerinde sıkılıyorum.	89	3,27	1,45
3) İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım.	89	3,88	1,25
4) İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım.	89	3,25	1,44
5) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	89	3,58	1,48
6) İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	89	2,85	1,51
7) İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.	89	3,28	1,47

8) Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.	89	3,24	1,38
9) İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.	89	3,67	1,42
10) İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.	89	3,09	1,47
11) İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	89	3,01	1,43
12) İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	89	3,28	1,40
13) İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	89	3,37	1,28
14) Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	89	3,19	1,36
15) İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	89	3,75	1,42
16) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	89	4,08	1,14
TOPLAM	89	3,3666	,5619

Tablo 3.1. incelendiğinde 5. Sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin tutumları arasındaki değerlerden en yüksekinin ($\bar{X}$ =4,08) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım maddesi olduğu görülmektedir. Tablo dikkate alındığında İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım maddesinin ($\bar{X}$ =2,85) en az olumlu tutuma sahip olan madde olduğu

görülmektedir. Madde 1,2,7,10 olumsuz maddelerdir ve bu maddelerin değerlerinin de 3,28 ve 3,09 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Maddelere verilen cevaplardan yola çıkarak hesaplanan standart sapma puanları incelendiğinde en fazla sapma 1,33 ile 1.madde de (İngilizce derslerinde hata yapmaktan korkarım.) olduğu belirlenmiştir. Bu da öğrenci cevaplarının en çok bu madde de farklılık gösterdiğini, farklı düşündüklerini ispatlar. Yine standart sapma değerlerini incelendiğinde en az sapma 1,141 ile 16.madde de (İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.) olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin 16. Maddeye benzer yanıtlar verdiğini göstermektedir.

3.1.2. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları

Ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla betimsel analizler yapılmıştır.

Tablo 3.2. Altıncı Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri

	N	$\bar{X}$	Std.
1) İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım	132	3,18	1,41
2) İngilizce derslerinde sıkılıyorum.	132	3,92	1,39
3) İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım	132	3,25	1,49
4) İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım	132	3,45	1,41
5) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	132	4,04	1,27
6) İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	132	2,65	1,40
7) İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.	132	3,82	1,31

8) Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.	132	3,03	1,27
9) İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.	132	3,61	1,54
10) İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.	132	3,58	1,42
11) İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	132	2,99	1,40
12) İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	132	3,43	1,29
13) İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	132	3,28	1,31
14) Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	132	3,05	1,29
15) İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	132	3,66	1,34
16) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	132	4,08	1,14
TOPLAM	132	3,4388	,663

Tablo 3.2. incelendiğinde 6. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin tutumları arasındaki değerlerden en yüksek olan ($\bar{X}=4,08$) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım maddesi olduğu görülmektedir. Tablo dikkate alındığında İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım maddesinin ($\bar{X}=2,65$) en az olumlu tutuma sahip olan madde olduğu görülmektedir. Olumsuz olan maddelerin (1,2,7,10) değerlerinin 3,92 ve 3,18 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Maddelere verilen cevaplardan yola çıkarak hesaplanan standart sapma puanları incelendiğinde en fazla sapma 1,546 ile 9.madde de (İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.) olduğu belirlenmiştir. Bu da öğrenci cevaplarının en çok bu madde de farklılık gösterdiğini, farklı düşündüklerini göstermektedir. Yine standart sapma değerlerini incelendiğinde en az sapma 1,273 ile 8.madde de (Çalışma zamanımın

çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.) olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin 8. maddeye benzer yanıtlar verdiğini göstermektedir.

3.1.3. Yedinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları

Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla betimsel analizler yapılmıştır.

Tablo 3.3. Yedinci Sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri

	N	$\bar{X}$	Std.
1) İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım.	131	3,18	1,32
2) İngilizce derslerinde sıkılıyorum.	131	3,50	1,29
3) İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım.	131	3,28	1,38
4) İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım.	131	3,39	1,30
5) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	131	4,07	1,23
6) İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	131	2,56	1,37
7) İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.	131	3,81	1,31
8) Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.	131	2,90	1,32
9) İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.	131	3,89	1,39
10) İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.	131	3,54	1,36

11) İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	131	2,85	1,38
12) İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	131	3,07	1,32
13) İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	131	3,15	1,29
14) Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	131	3,00	1,47
15) İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	131	3,77	1,27
16) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	131	3,98	1,19
TOPLAM	131	3,3706	,728

Tablo 3.3. incelendiğinde 7. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin tutumları arasındaki değerlerden en yüksekinin ($\bar{X} = 4,07$) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum maddesi olduğu görülmektedir. Tablo dikkate alındığında İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım maddesinin ($\bar{X} = 2,56$) en az olumlu tutuma sahip olan madde olduğu görülmektedir. Olumsuz olan maddelerin (1,2,7,10) değerlerinin 3,81 ve 3,18 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Maddelere verilen cevaplardan yola çıkarak hesaplanan standart sapma puanları incelendiğinde en fazla sapma 1,470 ile 14.madde de (Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.) olduğu belirlenmiştir. Bu da öğrenci cevaplarının en çok bu madde de farklılık gösterdiğini, farklı düşündüklerini göstermektedir. Yine standart sapma değerlerini incelendiğinde en az sapma 1,234 ile 5.madde de (İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.) olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin 5. maddeye benzer yanıtlar verdiğini göstermektedir.

3.1.4. Sekizinci Sınıf öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları

Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla betimsel analizler yapılmıştır. Sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 3.4.'de verilmiştir.

Tablo 3.4. Sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının betimsel istatistik verileri

	N	$\bar{X}$	Std.
1) İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım.	88	3,58	1,37
2) İngilizce derslerinde sıkılıyorum.	88	3,54	1,47
3) İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım.	88	3,23	1,44
4) İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım.	88	2,96	1,48
5) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	88	3,97	1,34
6) İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	88	2,38	1,31
7) İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.	88	3,54	1,49
8) Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.	88	3,03	1,38
9) İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.	88	3,47	1,54
10) İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.	88	3,46	1,37

11) İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	88	3,15	1,34
12) İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	88	3,06	1,31
13) İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	88	3,28	1,26
14) Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	88	3,31	1,29
15) İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	88	3,93	1,33
16) İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	88	3,97	1,10
TOPLAM	88	3,3665	,708

Tablo 3.4. incelendiğinde 8. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin tutumları arasındaki değerlerden en yüksek olan 5. madde olan ($\bar{X} = 3,97$) İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum maddesi olduğu görülmektedir. Tablo dikkate alındığında İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım maddesinin ($\bar{X} = 2,38$) en az olumlu tutuma sahip olan madde olduğu görülmektedir. Olumsuz olan maddelerin (1,2,7,10) değerlerinin 3,58 ve 3,11 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Maddelere verilen cevaplardan yola çıkarak hesaplanan standart sapma puanları incelendiğinde en fazla sapma 1,545 ile 9.madde de (İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.) olduğu belirlenmiştir. Bu da öğrenci cevaplarının en çok bu madde de farklılık gösterdiğini, farklı düşündüklerini göstermektedir. Yine standart sapma değerlerini incelendiğinde en az sapma 1,101 ile 16. madde de (İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.) olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin 16. maddeye benzer yanıtlar verdiğini göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için bağımsız gruplara yönelik t-testi ile analiz yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3.5. 'de sunulmaktadır.

Tablo 3.5. İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sd	df	T	P
Kız	203	57,60	11,962	438	6,024	,000
Erkek	237	50,94	11,205			

*p<.05

Tablo 3.5. incelendiğinde, kız öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum ortalamasının ($\bar{X}$ =57.60) erkek öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum ortalamasından ($\bar{X}$ =50.94) yüksek olduğu; iki grubun İngilizceye yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p<.05). Aynı zamanda analiz sonucunda t=6,024 sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, farklı cinsiyetler arasında İngilizce dersine yönelik tutum açısından istatistiki olarak anlamlı farklar bulunduğu söylenebilmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu sınıf düzeyi göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin sınıf düzeylerine göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. ANOVA testi yapılmadan önce homojenlik testi yapılmıştır.

Tablo 3.6. Sınıf Düzeyine Göre Grup Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,703	3	436	,166

Tablo 3.6. bakıldığında grupların homojen olduğu belirlenmiştir ($p=,166$, $p>0,05$).

Sınıf düzeyine göre İngilizce dersine yönelik tutumları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tutum puanları ANOVA ile analiz edilmiştir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	124,142	3	41,381	,285	,836
Gruplar Arası	63257,822	436	145,087		
Toplam	63381,964	439			

Tablo 3.7.'de görüldüğü gibi, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları açısından sınıf düzeyleri arasındaki farkın anlamlılık değeri $p=.836$ olarak, $F=,285$ bulunmuş olup; bu bulguya göre, yabancı dil tutumunun yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($F=,285$, $p>.05$). Sınıf seviyesi grupları arasındaki farkların detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Sınıf seviyelerine göre başarı farklarına dair sonuçlar, Tablo 3.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 8. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

SINIF	N	$\bar{X}$	Ss.
5	89	3,36	56,42
6	132	3,43	56,61
7	131	3,37	55,47
8	88	3,36	56,80
Toplam	440	3,38	55,13

Tablo 3.8. incelendiğinde altıncı sınıf öğrencileri, İngilizce dersine ait tutum puanları açısından en yüksek ortalamaoya sahiptir sonucu elde edilmektedir. Bunu sırasıyla, 5., 8. ve 7. sınıflar olanlar izlemektedir. 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları $\bar{X} = 54,63$ olarak, 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları $\bar{X} = 54,10$ olarak elde edilmiştir. 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları $\bar{X} = 54,09$ olarak, 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ise $\bar{X} = 53,27$ olarak tespit edilmiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları okudukları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin okudukları okul türüne göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. ANOVA testi yapılmadan önce homojenlik testi yapılmıştır.

Tablo 3.9. Okul Türüne Göre Grup Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2,294	2	437	,102

Tablo 3.9.'a bakıldığında grupların homojen olduğu anlaşılmaktadır ($p = ,102$, $p > 0,05$).

Öğrencilerin okudukları okul türüne göre İngilizce dersine yönelik tutumları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tutum puanları ANOVA ile analiz edilmiştir.

Tablo 3.10. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının okul türüne göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	293,849	2	146,924	1,018	,362
Gruplar Arası	63088,115	437	144,366		
Toplam	63381,964	439			

*p>.05

Tablo 3.10.'da görüldüğü gibi varyans analizi sonucunda, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin okul türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (F=1,018, p>.05). Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum seviyelerinin okul türüne göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Okul türü grupları arasındaki farkların detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Okul türü gruplarına dair sonuçlar Tablo 3.11.'de sunulmuştur.

Tablo 3.11. Okul türüne göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

Okul Türü	N	$\bar{X}$	Ss.
İmamhatip ortaokul	104	55,45	11,704
Resmi ortaokul	289	53,63	11,777
Özel ortaokul	47	53,13	14,012
Toplam	440	54,01	12,016

Tablo 3.11'e göre okul türü İmam hatip olan öğrencilerin, İngilizce dersine ait tutum puanları en yüksek ortalamaya sahiptir. Bunu sırasıyla, okul türü resmi ortaokul ve özel ortaokul izlemektedir. İmam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerin tutum puanları

$\bar{X}=55,45$ olarak, resmi ortaokulda okuyan öğrencilerin tutum puanları $\bar{X}=53,63$ olarak, özel ortaokulda okuyan öğrencilerin tutum puanları ise $\bar{X} =53,13$ olarak belirlenmiştir.

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce tutum düzeyinin annelerin eğitim durumuna göre nasıl değiştiğini analiz etmek için, eğitim durumları ‘okuryazar değil, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu’ olarak beş gruba ayrılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.12.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.12. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının anne eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	21,654	5	5,413	,037	,997
Gruplar Arası	63360,310	435	145,656		
Toplam	63381,964	440			

*p>.05

Tablo 3.12.’de görüldüğü gibi varyans analizi sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin annelerin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F=,037$ $p>,05$). Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum seviyelerinin anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Anne eğitim düzeyine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Buna dair sonuçlar Tablo 3.13.’de sunulmuştur.

Tablo 3.13. Anne eğitim durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss
Okur yazar değil	61	54,19	10,593
İlkokul mezunu	99	54,19	11,414
Ortaokul mezunu	32	53,66	10,335
Lise mezunu	56	53,75	14,744
Üniversite mezunu	92	53,77	13,817
Toplam	440	54,01	12,016

Tablo 3.13. incelendiğinde ortaokul öğrencilerinden anneleri okul yazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya (54,19) sahiptir. Bunu sırasıyla üniversite mezunu, lise mezunu ve ortaokul mezunu grupları takip etmektedir. Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin tutum puan ortalamaları 53,77 iken anneleri lise mezunu olan öğrencilerin tutum puanları 53,75'tir. Son olarak da anneleri ortaokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puan ortalamalarının 53,66 olduğu görülmektedir

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin babalarının eğitim düzeylerine göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce tutum düzeyinin babalarının eğitim durumuna göre nasıl değiştiğini analiz etmek için, eğitim durumları ‘okuryazar değil, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu’ olarak beş gruba ayrılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.14.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.14. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının baba eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları

Kareler	df	Kareler	F	P
Toplamı		Ortalaması		

Gruplar İçi	490,667	7	122,667	,854	,491
Gruplar Arası	62161,186	433	143,559		
Toplam	62651,854	440			

*p>.05

Tablo 3.14.'de görüldüğü gibi varyans analizi sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F=,854$ $p>0,05$). Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum seviyelerinin baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Baba eğitim düzeyine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Buna dair sonuçlar Tablo 3.15.'de sunulmuştur.

Tablo 3.15. Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss
Okur yazar değil	55	54,98	10,480
İlkokul mezunu	158	55,12	11,312
Ortaokul mezunu	50	52,48	9,433
Lise mezunu	54	53,08	13,397
Üniversite mezunu	123	53,20	13,618
Toplam	440	54,02	11,974

Tablo 3.15. incelendiğinde ortaokul öğrencilerinden babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya (55,12) sahiptir. Bunu sırasıyla okur yazar değil (54,98), üniversite mezunu (53,20), lise mezunu (53,08) ve ortaokul mezunu (52,48) grupları takip etmektedir. Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin babalarının büyük bir çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu görülmektedir.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu anne mesleğine değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna

yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin annelerinin mesleklerine göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeyinin annelerinin mesleklerine göre nasıl değiştiğini analiz etmek için, meslekler ‘ev hanımı, ticaret/esnaf, memur/öğretmen/mühendis vs.’ olarak üç gruba ayrılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.16.’da gösterilmiştir.

Tablo 3.16. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının anne mesleklerine göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	407,039	2	203,519	1,420	,243
Gruplar Arası	62223,414	434	143,372		
Toplam	62630,453	436			

*p>.05

Tablo 3.16.’da elde edilen varyans analizi sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin annelerinin mesleklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F=1,420$ $p>0,05$). Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum seviyelerinin annelerinin mesleki düzeylerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Anne mesleklerine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Buna dair sonuçlar Tablo 3.17.’de sunulmuştur.

Tablo 3.17. Anne meslek durumuna göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

Anne Mesleği	N	$\bar{X}$	Ss
Okur yazar değil	55	54,98	10,480
Ev hanımı	340	54,01	11,261
Ticaret esnaf	29	56,83	14,094
Memur, öğretmen, mühendis vs	71	52,42	14,167
Toplam	440	53,94	11,985

Tablo 3.17 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinden anneleri ticaret ile uğraşan ya da esnaf olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya (56,83) sahiptir. Bunu sırasıyla anneleri ev hanımı (54,01) olanlar ve memur, öğretmen veya mühendis (52,42) olan öğrenciler takip etmektedir. Genel olarak bakıldığında 440 kişilik örnekleme öğrencilerin annelerinin oldukça büyük çoğunluğunun (N=340) herhangi bir meslek sahibi olmadıkları, ev hanımı oldukları görülmektedir. Ev hanımlığının ardından meslek alanı olarak 71 öğrencinin annelerinin memurluk, öğretmenlik, mühendislik gibi meslek dallarıyla ilgilendikleri; geriye kalan 29 öğrencinin annelerinin ise ticaret ile ilgilendikleri sonucu elde edilmiştir

3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu baba mesleğine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin babalarının mesleklerine göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce tutum düzeyinin babalarının mesleklerine göre nasıl değiştiğini analiz etmek için, meslekler ‘çalışmıyor/emekli, ticaret/esnaf/özel sektör, memur/öğretmen/mühendis vs. ve mevsimlik işçi’ olarak dört gruba ayrılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.18.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.18. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının baba mesleklerine göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	3,376	3	1,125	2,519	,057
Gruplar Arası	234,116	437	,447		
Toplam	237,492	435			

*p>.05

Tablo 3.18.’de görüldüğü gibi varyans analizi sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin babalarının mesleklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir (F=2,519 p>0,05). Bu

sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum seviyelerinin babalarının mesleki düzeylerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Baba mesleklerine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla ortalamaları ve standart sapmalara yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Buna dair sonuçlar Tablo 3.19’da sunulmuştur.

Tablo 3.19. Baba meslek durumlarına göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının dağılım, ortalama ve standart sapma değerleri

Baba Meslek	N	$\bar{X}$	Ss
Çalışmıyor	59	3,48	,075
Esnaf/Özel Sektör	234	3,42	,040
Memur/Öğretmen	100	3,35	,073
vs.			
Mevsimlik İşçi	47	3,22	,067
Toplam	440	3,38	,029

Tablo 3.19. incelendiğinde; babası çalışmayan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ortalaması ($X=3,48$), standart sapması ($SS=0,61$) babası esnaf olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ortalaması ($X=3,42$), standart sapması ($SS=0,65$) babası memur olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ortalaması ($X=3,35$), standart sapması ($SS=0,75$) babası mevsimlik işçi olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ortalaması ($X=3,22$), standart sapması ($SS=0,61$) olarak bulunmuştur.

Bunu sırasıyla babaları özel sektörde çalışan veya esnaf olan ardından babaları memur olan ve son olarak da babaları mevsimlik işçi olarak çalışmakta olan öğrenciler takip etmektedir. Genel olarak bakıldığında 440 kişilik örnekleme öğrencilerin babalarının yarıdan fazlasının ($N=234$) özel sektörde çalıştıkları veya esnaf oldukları görülmektedir. Baba meslek durumu (çalışmıyor, ticaret/esnaf/özel sektör, memur/öğretmen/mühendis vs. ve mevsimlik işçi) farklı olan ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İngilizce dersine yönelik tutum açısından babanın mesleğinin olmama, esnaf olma, memur olma veya mevsimlik işçi olma durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile Türkçe dersi yazılı notları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin Türkçe dersine notlarına göre nasıl değiştiğini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi ile analiz yapılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 3.20.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.20. İngilizce dersine ait tutum puanları ile Türkçe başarı puanları arasındaki korelasyon

		Türkçe notu	Tutum puanı
Türkçe notu	Pearson Korelasyon	1	,233
	Sig. (iki yönlü)		,000
	N	440	440
Tutum puanı	Pearson Korelasyon	,233	1
	Sig. (iki yönlü)	,000	
	N	440	440

Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile Türkçe dersi yazılı notları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r=,233$, $p<0,01$). Tablodaki değerler incelendiğinde Türkçe notlarını ve tutumun doğrusal oranda olduğu dolayısıyla Türkçe notu arttıkça İngilizce dersine yönelik tutumunda olumlu şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

3.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile İngilizce dersi yazılı notları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin İngilizce dersine notlarına göre nasıl değiştiğini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi ile analiz yapılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 3.21.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.21. İngilizce dersine ait tutum puanları ile İngilizce başarı puanları arasındaki korelasyon

		İngilizce notu	Tutum puanı
İngilizce notu	Pearson Korelasyon	1	,371

	Sig. (iki yönlü)		,000
	N	440	440
Tutum puanı	Pearson Korelasyon	,371	1
	Sig. (iki yönlü)	,000	
	N	440	440

Tablo 3.21. incelendiğinde öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile İngilizce dersi yazılı notları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,371$, $p<0,01$). Tablodaki değerler incelendiğinde İngilizce notlarını ve tutumun doğrusal oranda olduğu dolayısıyla İngilizce notu arttıkça İngilizce dersine yönelik tutumunda olumlu şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

3.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile genel akademik not ortalamaları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin genel not ortalamalarına göre nasıl değiştiğini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi ile analiz yapılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 3.22.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 22. İngilizce dersine ait tutum puanları ile genel akademik başarı puanları arasındaki korelasyon

		Genel Akademik Not	Tutum puanı
Genel Akademik Not	Pearson Korelasyon	1	,203
	Sig. (iki yönlü)		,000
	N	440	440
Tutum puanı	Pearson Korelasyon	,203	1
	Sig. (iki yönlü)	,000	
	N	440	440

Tablo 3.22. incelendiğinde öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile genel akademik not ortalamaları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,203$, $p<0,01$).

3.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on ikinci alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin kardeş sayılarına göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için Anova testi ile analiz yapılmıştır.

Tablo 3. 23. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının kardeş sayısına göre ANOVA sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar İçi	1013,091	7	144,727	1,006	,426
Gruplar Arası	62007,396	431	143,869		
Toplam	63020,487	438			

*p>.05

Tablo 3.23.’de görüldüğü gibi varyans analizi sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin sahip oldukları kardeş sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir (F=1,006 p>0,05). Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum seviyelerinin kardeş sayılarına göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayılarına göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Buna dair sonuçlar Tablo 3.24.’de sunulmuştur.

Tablo 3.24. Kardeş Sayısına Göre Öğrencilerin İngilizce Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Dağılım, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Kardeş Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss
Okur yazar değil	55	54,98	10,480
1	32	52,47	14,272
2	78	52,04	12,783
3	102	55,25	12,628
4	89	53,38	10,575
5	48	53,21	11,543
6	33	56,55	12,065
7	24	53,50	9,943

8+++	33	56,42	11,136
Toplam	439	53,97	11,995

Tablo 3.24. incelendiğinde ortaokul öğrencilerinden kardeş sayısı 6 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya ($\bar{X}=56,55$) sahiptir. Bunu sırasıyla kardeş sayıları 8 ve üstü, 3, 7, 4, 5, 1 ve 2 olan öğrenciler takip etmektedir. Kardeş sayısı 8 ve üstü olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=56,42$), kardeş sayısı 3 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=55,25$), kardeş sayısı 7 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=53,50$), kardeş sayısı 4 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=53,38$), kardeş sayısı 5 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=53,21$), kardeş sayısı 1 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=52,47$) ve kardeş sayısı 2 olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları ($\bar{X}=52,04$) olarak elde edilmiştir. Sonuç olarak, İngilizce dersine yönelik tutumun kardeş sayısına göre değişiklik göstermediği söylenebilmektedir.

3.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on üçüncü alt problemi olan ‘‘Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları Türkçe dersi yazılı notları, İngilizce dersi yazılı notları ve genel akademik not ortalamaları tarafından yordanmakta mıdır? şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma sorusunun cevaplanması amacıyla İngilizceye yönelik tutum ölçeğinin bağımlı değişkeni oluşturduğu bir regresyon modeli kullanılmak istenmektedir. Analiz yapılırken Türkçe dersi yazılı notları, İngilizce dersi yazılı notları ve genel akademik not ortalamaları modelleri sırası ile A, B, C harfleri ile gösterilmiştir. Bu amaçla lineer regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 3.25.’ de gösterilmiştir.

Tablo 3.25. Regresyon Modeli

Model		Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş	t	p	R ²
		β	Std.	β			
A	Sabit	43,339	2,198		19,719	,000	,054
	Türkçe Dersi yazılı notu	,147	,029	,233	5,019	,000	
B	Sabit	39,778	1,781		22,331	,000	,138
	İngilizce yazılı notu	,204	,024	,371	8,372	,000	

C	Sabit	42,366	2,748	15,418	,000	
	Genel Akademik	,155	,036	4,329	,000	,041
	ortalaması					

Tablo incelendiğinde A modeline göre öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notları onların İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($R^2=.054$, $p<0,05$) sonucuna ulaşılmaktadır. İngilizce dersi yazılı notları değişkenin standardize katsayısı incelendiğinde $\beta=.233$ olduğu görülür.

Tabloda yer alan B modeline göre Öğrencilerin İngilizce dersi yazılı notları onların İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($R^2=.138$, $p<0,05$). İngilizce dersi yazılı notları değişkenin standardize katsayısı incelendiğinde $\beta=.371$ olduğu görülür.

Tabloda son olarak yer alan C modeline göre öğrencilerin genel akademik ortalamaları onların İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($R^2=.041$, $p<0,05$). Genel akademik notları değişkenin standardize katsayısı incelendiğinde $\beta=.203$ olduğu görülür.

3.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on dördüncü alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne baba eğitim düzeyleri tarafından yordanmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaçla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Model özeti modelin anlamlı olup olmadığı (ANOVA) ve yordama sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Sonuçlar tablo 3.26.’da gösterilmiştir.

Tablo 3.26. Model Özeti

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Std.	Durbin-Watson
1	,366 ^a	,134	,122	11,201	1,883

Tablo 3.26. Model özeti incelendiğinde Durbin-Watson sonucu 1,883 bulunmuştur. Durbin-Watson istatistiği terimler arasında bir korelasyon olup olmadığını göstermektedir ve Field (2009)’a göre 1,883 olarak bulunan değer 1 ile 3 arasında

olması halinde regresyon analizinin yapılabilecek uygunlukta olduğunu göstermektedir. Tablo incelendiğinde modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Determinasyon katsayısı $R^2=,013$ dir.

Modele ait Anova testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.27. Öğrencilerin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları ile Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Kardeş Sayısı, Anne/Baba Eğitim Düzeyi Değişkenlerine Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
1	Regresyon	8337,987	6	1389,664	11,076	,000
	Artık (Residual)	53952,736	430	125,471		
	Toplam	62290,723	436			

Tablo 3.27.'de yer alan Anova testi sonuçları incelendiğinde bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır ($F= 11,076$, $P= .00$). Cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne baba eğitim düzeyinin İngilizce dersine yönelik tutumunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek için model özeti ve Anova testinin ardından çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3.28.'de verilmiştir.

Tablo 3.28. Öğrencilerin Cinsiyeti, Sınıf Düzeyi, Kardeş Sayısı, Anne/Baba Eğitim Düzeyi ile İngilizce Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Model		Standardize Edilmemiş		Standardize Edilmiş		t	p
		β	Std.	β			
1	Sabit	41,662	3,245			12,840	,000
	Cinsiyet (1=kız, 0=erkek)	5,763	1,113	,241		5,178	,000
	Sınıf düzeyi	,097	,554	,008		,174	,862
	Kardeş sayısı	,087	,299	,015		,291	,771
	Anne eğitim durumu	,493	,633	,065		,780	,436
	Baba eğitim durumu	-2,208	,680	-,268		-3,246	,001

Tablo incelendiğinde cinsiyete göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır sonucuna ulaşılmaktadır. Cinsiyetler karşılaştırıldığında ise kız cinsiyeti anlamlı yordayıcıdır ($\beta = 5,763$, $t=5,178$, $p<0,05$). Diğer durumları (sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne baba eğitim düzeyi) benzer biri kız diğeri erkek iki öğrenciden kız öğrencinin tutumu erkek öğrenciye göre 5,763 puan daha yüksek öngörülmektedir.

Sınıf düzeyi değişkeni incelendiğinde; sınıf düzeyinin İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır ($p>0.05$).

Kardeş sayısı değişkeni incelendiğinde; öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayılarının İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır ($p>0.05$).

Anne eğitim durumu değişkeni incelendiğinde; öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır ($p>0.05$).

Tabloda son olarak yer alan baba eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($\beta = -2,208$, $t=3,246$, $p<0,01$). Sonuç olarak tüm tablo incelendiğinde ve değerler karşılaştırıldığında İngilizce notlarının, Türkçe notu ve genel akademik not ortalamalarına oranla daha kuvvetli bir yordayıcı olduğu sonucuna da ulaşılabilmektedir. Katsayıya bakıldığında ise sonuç negatiftir ($\beta = -2,208$).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin Sınıf Bazındaki Tutumlarına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt probleminde 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sınıf bazında İngilizce dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla betimsel analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda genel anlamda öğrencilerin cevapları incelendiğinde; öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları benzer olduğu görülmüştür. İlk olarak 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarına bakılmıştır ve öğrencilerin en çok oyunlar oynamaktan hoşlandıkları ($X=4,08$) ancak İngilizce kitap okumaktan da pek fazla hoşlanmadıkları ($X=2,85$) görülmüştür.

6. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını öğrenmek amacıyla yapılan analizlerin sonucunda öğrencilerin oyunlar oynamaktan hoşlandıkları ($X=4,08$) söylenebilmektedir. Bu sonuç 5. sınıf ile 6. sınıf öğrencilerinin ölçeklerinden elde edilen bulgulara oyun oynamayı genel olarak sevdiklerini o sebeple de en çok oyun oynama maddesinde yüksek tutuma sahip oldukları çıkarımı yapılabilmektedir. 6. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin yine 5. sınıf öğrencileri gibi en az olumlu tutuma sahip oldukları madde olan 'İngilizce kitap okumaktan hoşlanırım' ($X=2,65$) maddesinden yola çıkarak, öğrencilerin kitap okuma etkinliğinden pek de hoşlanmadıkları sonucuna ulaşılabilmektedir.

7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını öğrenmek amacıyla yapılan analizlerin sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun İngilizce öğrenmeyi gereksiz buldukları ($X=4,07$) ve yine 5. ve 6. sınıf öğrencileri gibi İngilizce kitap okumaktan hoşlanmadıkları ($X=2,56$) sonucuna ulaşılmaktadır.

Son olarak 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarını öğrenmek amacıyla yapılan analizlerin sonucunda 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun da 7. sınıf öğrencileri gibi İngilizce öğrenmeyi gereksiz buldukları ($X=3,97$) ve yine 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri gibi İngilizce kitap okumaktan hoşlanmadıkları ($X=2,38$) sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin yabancı dil tutumlarının sınıflara göre nasıl değiştiğini belirlemek için yapılan betimsel istatistiklerin

incelenmesi sonucunda; 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin arasında daha küçük sınıf düzeyinde olan 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin daha yüksek oranda İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlandıkları, ilgilerini oyunların çektiği; daha büyük sınıf düzeyinde olan 7. ve 8. sınıfların ise daha yüksek oranda İngilizce dersini gereksiz buldukları görülmüştür. 7. ve 8. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin İngilizce dersini gereksiz bulmalarını ergenlik dönemine giriş yaptıkları için ruh hallerinin değişmekte olması sebeplerden bir tanesi olarak gösterilebilir (Spear, 2013, aktaran; Bektaş, 2022, s. 130). Sonuçlar incelendiğinde bütün ortaokul kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin en olumsuz tutuma sahip oldukları konunun kitap okuma maddesi olduğu görülmüştür. Bu sonuçtan elde edilen bu bulgu, literatürde bulunan Keleş (2016)'ın çalışması ile de desteklenmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim alanlarının küçüldükçe kitap okuma alışkanlık düzeylerinin de azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla genel olarak bakıldığında öğrencilerinin çoğunluğunun İngilizce derslerinde oyunlar oynamayı kitap okumaya tercih ettikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumu cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik ortaokul öğrencilerinin İngilizce yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre nasıl değiştiği, farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için bağımsız gruplara yönelik t-testi ile analiz yapılmıştır. Toplanan verilerin analiz sonucuna göre kız öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Araştırma sonucuna göre İngilizceye yönelik tutum ile cinsiyet faktörü arasında anlamlı bir fark vardır. Dolayısıyla araştırmaya katılan kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla, İngilizce dersine yönelik daha olumlu bir tutum içindedirler. O halde, araştırma kapsamındaki kız öğrencilerin İngilizce dersini daha sabırsızlıkla bekledikleri, dersten daha büyük ölçüde zevk aldıkları düşünülebilir.

Alan yazında bu sonuç ile örtüşen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin bu çalışmada elde edilen bu bulgu, literatürde bulunan Gümüş (2018)'ün 5., 6., 7. ve 8. sınıflarla yaptığı çalışmasında elde edilen sonuçlar ile desteklenmektedir. Nitekim bu çalışmada, cinsiyetler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek

öğrencilere oranla İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Sevimbay (2016) da yaptığı 11. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları ve özyeterlik inançları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin lehinde anlamlı bir fark görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Shams (2008) ve Bilgin (2006) de yaptıkları çalışmalarda benzer doğrultudaki sonuçlara ulaşmışlardır. Kaya (2019) kız öğrencilerin İngilizce dersine yönelik genel tutumlarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğu sonucunu elde etmiştir.

Bunların yanı sıra İngilizce dersine yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Aydoğmuş ve Kurnaz (2017)'da yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeni ile İngilizce dersine yönelik tutum arasında göre anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu ulaşmışlardır. Çakıcı (2011), Güleç (2017) ve Fakeye (2010)'nin da yaptıkları araştırma sonuçları Aydoğmuş ve Kurnaz (2017)'ı destekler niteliktedir.

Sonuç olarak elde edilen bulgularla, araştırma kapsamındaki kız öğrencilerin İngilizce derslerinden daha fazla keyif aldıkları ve İngilizce öğrenimini daha fazla önemli bir yere koydukları sonuçlarına ulaşılabilir. Bunun sebebinin kız öğrencilerin sosyal medya ile severek yakından ilgilenmeleri, takip ettikleri İngilizce sayfalar olması, erkek öğrencilerin ise çevresel koşullar veya ölçek farklılıklarından etkilenmeleri olabilir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Sınıf Seviyesine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin sınıf seviyesine göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, sınıflar arasında anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Sınıf seviyesi grupları arasındaki farkların detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiş ve bunun sonucunda altıncı sınıf öğrencilerinin, İngilizce dersine ait tutum puanları açısından en yüksek ortalamaya sahip olduklarını ve ardından 5., 8. ve 7. sınıfların geldiği belirlenmiştir. Sonuç olarak İngilizce dersine yönelik en olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin 6. sınıfta öğrenim gördükleri, ortaokul öğrencileri arasında en az olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin ise

7. sınıfta öğrenim gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. 5. sınıf öğrencileri ise 8. sınıf öğrencilerine oranla daha olumlu bir tutuma sahiptir. Dolayısıyla, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin İngilizceden hoşlanmaya yönelik tutumlarının 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bunun nedeninin 5. ve 6. sınıf müfredatlarının 7. ve 8. sınıf müfredatlarına kıyasla daha hafif olması olabilir. Çünkü 5. ve 6. sınıf müfredatı düşünüldüğü zaman 7. ve 8. sınıf müfredatına oranla daha çok kesme boyama etkinlikleri, ünite sonu oyunları gibi aktiviteler bulunmaktadır. Bundan dolayı tutum puanlarında fark olabileceği düşünülebilir. Bununla birlikte ortaokulda sınıf düzeyi yükseldikçe Lise Giriş Sınavı (LGS) yaklaşmaktadır. Öğrencilerin 7. ve 8. sınıfta sınava odaklanmaları ve sınav stresi yaşamalarıyla tutumlarının olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Bu araştırmada elde edilen sonuca benzer şekilde Sarıkayış (2022) çalışmasında 6.sınıf öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin 8.sınıf öğrencilerin tutum düzeyinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Halat ve Gürbüz (2015)'ün birlikte yaptıkları çalışmada çıkan sonuca göre; 5. ve 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ortalamasının daha olumlu, 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Gümüş (2018) de ortaokul öğrencilerinin başarı yönelimleri ile İngilizce yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi konusundaki çalışmasında 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8.sınıf öğrencilerine göre İngilizceye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu sonucunu elde etmiştir. Kaya (2019)'nın yaptığı çalışmada 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçların aksine Erbaş (2013) öğrencilerin yaşları büyüdükçe tutumlarının da olumlu düzeyde arttığı sonucunu elde etmiştir.

Sonuç olarak ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinde anlamlı fark tespit edilmezken, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Alan yazındaki diğer çalışmalar incelendiğinden araştırma bulguları ile örtüşen ve örtüşmeyen sonuçların bulunduğu görülmüştür.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Okul Türüne Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin okudukları okul türüne göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, okul türlerine göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Okul türleri arasındaki farkların detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiş ve bunun sonucunda türü İmam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerin, İngilizce dersine ait tutum puanlarının en yüksek ortalamaya sahip olduğu bunu sırasıyla, okul türü resmi ortaokul ve özel ortaokulların izlediği görülmektedir. Sonuç olarak ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin yabancı dile yönelik tutum düzeyinin öğrenim görülen okul türüne göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, okul türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçların birbirine yakın düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuca benzer olarak Aslıtürk (2019)'ün yaptığı benzer konulu çalışmada imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerin resmi ortaokulda okuyan öğrencilere göre tutumlarının daha olumlu olduğu sonucu elde edilmiştir. Kaya (2019)'nın yapmış olduğu çalışmada özel okulda okuyan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının devlet okulunda okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, öğrencilerin okudukları okul türüne göre İngilizce dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farka rastlanmazken, imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebi imam hatip okullarında Arapça dersi olması ve bu nedenle öğrencilerin yabancı dil dersleri görme alışkanlıklarının var olması bununda tutumlarını olumlu olarak etkilemesi olabilir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Yönelik Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, okul türlerine göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Bu sebeple ortaokullarda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum seviyelerinin anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir değişiklik göstermediği söylenebilmektedir. Anne eğitim düzeyine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistiklerin incelenmesi sonucunda ortaokul öğrencilerinden anneleri okul yazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya sahip olduklarını ve ardından sırasıyla üniversite mezunu, lise mezunu ve ortaokul mezunu gruplarının geldiği görülmektedir. Sonuç olarak ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının annelerinin eğitim düzeyine göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda; anneleri okuryazar olmayan öğrenciler ile üniversite mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Kazazoğlu (2011)'nin yaptığı çalışmada elde edilen sonuca göre anneleri okuma yazma bilmeyen veya ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Güleç (2014) yaptığı çalışmada aile eğitim durumunun öğrencilerde tutum açısından bir farklılık meydana getirmediği sonucuna ulaşmıştır. Bağçeci (2002)'nin yaptığı çalışmada öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının ise İngilizce dersine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Erbaş (2013) yaptığı çalışmada öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının annelerinin eğitim seviyesi yükseldikçe olumlu şekilde değiştiği sonucunu elde etmiştir.

Bu çalışmada çıkan sonucun aksine Kaya (2019)'nın İstanbul'da yaptığı benzer konulu çalışmada ebeveynleri üniversite mezunu olan ve ebeveyni ortaokul mezunu olan öğrenciler arasında ortalama olarak yüksek bir farklılık olduğu ve de aileleri üniversite mezun olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu

sonucu elde edilmiştir. Bunun sebebinin çalışmaların farklı şehirlerde yapılmış olması olabilir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda eğitim almakta olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin baba eğitim düzeyine nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, okul türlerine göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Baba eğitim düzeyine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistiklerin incelenmesi sonucunda ortaokul öğrencilerinden babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya sahip olduklarını ve ardından sırasıyla okur yazar değil, üniversite mezunu, lise mezunu ve ortaokul mezunu grupları takip etmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri ve tutumları arasında bir anlamlı bir farklılık yoktur. Ayrıca babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve bunun aksine babaları ortaokul mezunu olan öğrencilerin ise İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha olumsuz düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu çalışmada çıkan sonucun benzeri Akdamar (2020)'ın yaptığı benzer konulu tez çalışmasında da çıkmıştır. Akdamar (2020)'ın tez çalışmasından elde edilen bulgulara göre babaları ortaokul mezunu olan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının babaları ilkokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bağçeci (2002)'nin yaptığı çalışmada öğrencilerin babalarının eğitim durumlarının İngilizce dersine yönelik tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen sonucun aksine, Gökcan (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin İngilizceye yönelik tutumları ile ailelerinin eğitim seviyesi arasında olumlu ve anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine Aydoğmuş ve Kurnaz (2017)'in da yaptıkları çalışmada ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının anne ve baba eğitim durumlarına göre farklılık gösterdiği ve de ailelerin eğitim durumu

yükseldikçe çocukların İngilizce derslerine yönelik tutumlarının da daha olumlu düzeyde değiştiği belirlenmiştir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Anne Meslek Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin annelerinin mesleklerine göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, annelerinin mesleklerine göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Anne mesleklerine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Anne mesleklerine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmesi sonucunda anne meslek durumu (ev hanımı, esnaf, memur vs.) farklı olan ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İngilizce dersine yönelik tutum açısından annenin mesleğinin ev hanımı, memur, esnaf ve diğer olma durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda elde edilen sonuçlara göre anneleri ticaretle uğraşan ortaokul öğrencilerinin; anneleri ev hanımı olan ya da memur olan öğrencilere oranla İngilizce dersine yönelik tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Benzer konulu çalışmalar incelendiğinde; Erbaş (2013)'ın elde ettiği sonuca göre anne mesleği işçi olan öğrencilerin tutumları anne mesleği memur veya ev hanımı olan öğrencilerden daha olumludur.

Sonuç olarak anne meslek durumu İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı bir fark oluşturmaz. Anneleri ticaret ile uğraşan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olmasının sebebi ise ticaret ile uğraşan annelerin İngilizce dersinin önemini yaptıkları işler dolayısıyla bilmeleri ve bu durumu çocuklarına yansıtmaları olabilir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Baba Meslek Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin babalarının mesleklerine göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans

analizi sonucunda, babalarının mesleklerine göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Baba mesleklerine göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinden babaları çalışmayan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanları en yüksek ortalamaya sahiptir. Bu durumda babaları çalışmayan öğrencilerde belli bir meslek sahibi olmanın kendileri için faydalı olacağını gözlemleyip bu sebeple de derslerine genel olarak daha sıkı tutunmaları gerektiği fikrine sahip oldukları düşünülebilir.

Erbaş (2013)'ın çalışmasından elde edilen sonuç bu çalışmada olduğu gibi baba mesleği ile tutumlar arasında anlamlı bir fark olmadığı yönündedir. Bu kapsamda yapılan alan yazın taramasında doğrudan ortaokul öğrencilerinin babalarının yaptıkları meslekler ile İngilizce dersine yönelik tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen çok çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle de çalışmanın bu alanda literatüre ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin Türkçe Dersi Notlarına Göre Tutumlarına İlişkin Tartışma ve Sonuç

İngilizce dersine yönelik tutum ile Türkçe dersi yazılı notları arasında nasıl bir ilişki olduğunu tespit etmeyi amaçlayan dokuzuncu alt problemde bu ilişkinin düzeyini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile Türkçe dersi yazılı notları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Dolayısıyla, Türkçe notlarını ve tutumun doğrusal oranda olduğu ve Türkçe notu arttıkça İngilizce dersine yönelik tutumunda olumlu şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Elde edilen bulgular ile benzer konulu çalışmalar karşılaştırıldığında; Kazazoğlu (2013)'nın yaptığı çalışmada elde edilen sonuca göre Türkçe dersi ve İngilizce dersine yönelik tutumların az da olsa birbirleriyle ilişkili oldukları ve Türkçe dersinde başarılı olan öğrencilerin aynı başarı düzeyini İngilizce dersinde de gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Palane ve Howie (2019)'nin İlkokul öğrencileri ile yaptıkları çalışmada Afrika dilleri dersleri ile İngilizce dersi eğitimi arasındaki okuma anlama ilişkisi incelenmiş ve sonuca göre Afrika dilleri derslerine yönelik olumlu tutumların artması ile İngilizce dersine yönelik okuma anlama başarısının da arttığı ortaya çıkmıştır.

Ancak bu çalışmadan elde edilen bulguların aksine Şişmen (2020)'in yaptığı çalışmada Türkçe dersi ile İngilizce dersine yönelik tutumların ters orantıda olduğu, Türkçe dersine yönelik tutumların azaldıkça İngilizce dersine yönelik tutumların arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin öğrencilerin farklı koşullarda, farklı bölgelerde eğitim almaları ya da sahip oldukları farklı duyuşsal, bilişsel faktörlerden kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilir.

Öğrencilerin İngilizce Dersi Notlarına Göre Tutumlarına İlişkin Tartışma ve Sonuç

İngilizce dersine yönelik tutum ile İngilizce dersi yazılı notları arasında nasıl bir ilişki olduğunu tespit etmeyi amaçlayan onuncu alt problemde bu ilişkinin düzeyini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulguya göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile İngilizce dersi yazılı notları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Dolayısıyla, İngilizce notlarını ve tutumun doğrusal oranda olduğu ve İngilizce notu arttıkça İngilizce dersine yönelik tutumunda olumlu şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Alanyazında yapılan benzer çalışmalara bakıldığında; Ataman (2017)'in üniversite hazırlık sınıfı öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve başarı durumları arasında orta düzeyde bir ilişki bulunduğu sonucu elde edilmiştir. Çekirdek (2014)'in üniversite hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerle yaptığı çalışmada ise öğrencilerin motivasyon ve tutumları ile İngilizce başarı puanları arasında ilişki bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bulgular Anbarlı (2010)'nın çalışmasında bulunduğu sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Nitekim bu çalışmada, ortaokul 8. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin İngilizce başarı puanları ile İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının arasında pozitif bir anlamlı ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sonuç olarak, öğrencilerin zevk aldıkları dersten daha yüksek başarı notuna sahip oldukları ve aynı zamanda eğer öğrenci o dersten yüksek başarı notu alıyorsa o derse daha olumlu bir tutuma sahip olacağı, dolayısıyla her iki durumunda birbirini etkilediği düşünülebilir. Öğrenci eğer dersten keyif almıyor belki de dersi anlamakta güçlük çekiyorsa, dersin sınavından düşük alıyorsa o derse karşı şevki kırılacağı, kaygısı da artacağı için tutumu da olumsuz olarak değişebileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin Genel Akademik Notlarına Göre Tutumlarına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile genel akademik not ortalamaları arasında nasıl bir ilişki olduğunu tespit etmeyi amaçlayan onuncu alt problemde bu ilişkinin düzeyini tespit etmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulguya göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile genel akademik notları arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bulgular incelendiğinde öğrencilerin not ortalamalarının ve tutumlarının doğrusal oranda olduğu dolayısıyla genel akademik not ortalaması arttıkça İngilizce dersine yönelik tutumunda olumlu şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Alanyazında yapılan benzer çalışmalara bakıldığında; Aydoğmuş ve Kurnaz (2017) ortaokul İngilizce dersi tutum ölçeği geçerlik ve güvenirliği konulu bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmadan elde edilen sonucun biri de öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişki olmasıdır. Dolayısıyla bu İngilizce dersine yönelik olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin genel akademik düzeylerinin de yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuç, Anbarlı (2010)'nın tutum ve başarı arasında yakın bir ilişki olduğunu öne sürdüğü çalışması ve Güven (2008)'in tutum ile akademik başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ortaya koyan çalışmaların bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkçe ve İngilizce notlarının artması ile doğru orantılı olarak tutumun da olumlu yönde etkilenmesi sonucu gibi; öğrencilerin yine aynı şekilde genel akademik not ortalamalarında belli bir başarıyı elde edebildiklerini gördükleri zaman tutumlarının da aynı oranda olumlu şekilde etkilendiği görülmektedir.

İngilizce Dersine Yönelik Tutumun Kardeş Sayısına Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin kardeş sayılarına göre nasıl değiştiğini analiz etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, kardeş sayılarına göre öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde fark göstermediği tespit edilmiştir. Kardeş sayılarına göre tutum farklarının detayını belirlemek amacıyla tutum ortalamalarına yönelik betimsel istatistik incelenmiştir. Elde edilen bulgular

incelendiğinde kardeş sayısının az veya fazla olmasının öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz olarak etkilemediği görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları, onların İngilizce dersine yönelik tutumlarında olumlu ya da olumsuz bir değişikliğe sebep olmamaktadır. Tutum puanlarına bakıldığında ise ortalamaların birbirine yakın olduğu ve çok büyük farklar olmadığı görülmektedir.

Kaya (2019) öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını farklı değişkenlere göre inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiş ve bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin İngilizce dersine yönelik genel tutum puanlarının kardeşi olmayan öğrencilerin kardeşi olan öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bunun yanı sıra Bektaş (2022)'da kaygıyı incelediği çalışmasında öğrencilerin yabancı dil kaygısı ve başarısı ile evdeki toplam çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucunu elde etmiştir. Ceyhun, Yeşilyurt (2020)'un yaptıkları çalışmada da bu çalışmada elde edilen sonuca paralel olarak öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarının kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada çıkan sonuç aynı zamanda Kara (2021), Güden ve Timur (2016), Güllü ve Cengiz (2016)'in tutum ve kardeş sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koyan çalışmaların bulgularıyla tutarlıdır.

Bu çalışmanın aksine Özgen ve Bindak (2009)'ın yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları araştırılmış ve çıkan sonuçta kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin tutumlarının diğerlerine göre tutumları anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, tek çocuk olan öğrencilerin ailelerinin maddi ve manevi olarak kendileriyle daha rahat ilgilenebilecekleri düşünülebilir çünkü ebeveyn yalnızca bir çocuğuna odaklanıp ona dersleri konusunda kolaylıkla yardımcı olabilir. Ancak bu çalışmada tek çocuk olan öğrencilerin tutumlarının kardeşi olan öğrencilerle kıyaslandığında tutum olarak pek bir farkı olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin Not Ortalamalarının İngilizce Dersine Yönelik Tutumlarını Yordamasına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda okuyan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin; Türkçe notları, İngilizce notları ve genel akademik notları değişkenleri tarafından ne düzeyde yordandığını anlamak için, tüm değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda Türkçe dersi yazılı notunun İngilizce dersine yönelik tutum açısından önemli bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Dolayısı ile öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notlarındaki artış, İngilizceye yönelik tutumlarında da olumlu bir artışa sebep olurken, öğrencilerin Türkçe dersi yazılı notlarında azalış olması durumunda İngilizceye yönelik tutumlarında da olumsuz bir azalış meydana geldiği çıkarımı yapılabilmektedir. Öğrencilerin İngilizce dersi yazılı notlarının da Türkçe notlarında olduğu gibi tutumları üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısı ile öğrencilerin İngilizce dersi yazılı notlarındaki artış, İngilizceye yönelik tutumlarında da olumlu bir artışa sebep olurken, öğrencilerin İngilizce dersi yazılı notlarında azalış olması durumunda İngilizceye yönelik tutumlarında da olumsuz bir azalış meydana geldiği çıkarımı yapılabilmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin genel akademik not ortalamalarının da İngilizceye yönelik tutumlarında yordayıcı olduğu görülmektedir. Dolayısı ile öğrencilerin genel akademik not ortalamalarındaki artış, İngilizceye yönelik tutumlarında da olumlu bir artışa sebep olurken, öğrencilerin genel akademik not ortalamalarındaki azalış olması durumunda İngilizceye yönelik tutumlarında da olumsuz bir azalış meydana geldiği çıkarımı yapılabilmektedir.

Sonuç olarak öğrencilerin, Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları ve genel akademik not ortalamalarının İngilizce dersine yönelik tutumlarını yordama gücü incelendiğinde; Türkçe dersi notları, İngilizce dersi notları ve genel akademik not ortalamalarının İngilizce dersine yönelik tutum ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. İngilizce notlarının, Türkçe notu ve genel akademik not ortalamalarına oranla daha kuvvetli bir yordayıcı olduğu sonucuna da ulaşılabilmektedir.

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin notlarının yüksek olmasının tutumlarını olumlu etkilediği, derslere olan tutumlarının sınav ve başarı odaklı olduğu söylenebilir. Hamurcu ve Orman (2023) yaptıkları çalışmada benzer şekilde İngilizce ders notu başarısının öğrencilerin tutumlarını yordadığı sonucunu elde etmişlerdir. Zheng ve Zhou

(2023) öğrencilerin olumlu tutumlarının ve duygularının başarı beklentileriyle yakından bağlantılı olduğunu belirtmişlerdir. Izgar (2015) gerçekleştirdiği çalışmada öğretmen adayları ile çalışmış ve not kaygısının öğrenmeye ilişkin tutumu negatif şekilde yordadığını belirlemiştir. Gümüş (2018) ise öğrencilerin performans-kaçınma yönelimleri ile İngilizceye yönelik tutum arasındaki ilişkinin ters yönde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumlarını Yordamasına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Ortaokulda okuyan öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum düzeylerinin; cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı ve anne-baba eğitim düzeyi değişkenleri tarafından ne düzeyde yordandığını anlamak için, tüm değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelenmesi ile yapılan regresyon analizi sonucunda cinsiyete göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordamaktadır sonucuna ulaşılmaktadır. Kız cinsiyetinin anlamlı yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Diğer değişkenleri (sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne baba eğitim düzeyi) benzer olan biri kız diğeri erkek iki öğrenciden kız öğrencinin tutumu erkek öğrenciye göre 5,763 puan daha yüksek görülmektedir.

Sınıf düzeyi değişkeni incelendiğinde; sınıf düzeyinin İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı dolayısıyla öğrencilerin sınıf düzeylerine göre İngilizce dersine yönelik tutumları hakkında olumlu ya da olumsuz bir tahminde bulunulamamaktadır. Aynı şekilde kardeş sayısının da İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayılarına göre İngilizce dersine yönelik tutumları hakkında olumlu ya da olumsuz bir tahminde bulunulamamaktadır.

Anne eğitim durumu değişkeninin İngilizce dersine yönelik tutum açısından anlamlı yordayıcı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre İngilizce dersine yönelik tutumları hakkında olumlu ya da olumsuz bir tahminde bulunulamamaktadır.

Son olarak baba eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Sonuç olarak tüm

bulgular incelendiğinde ve değerler karşılaştırıldığında İngilizce notlarının, Türkçe notu ve genel akademik not ortalamalarına oranla daha kuvvetli bir yordayıcı olduğu sonucuna da ulaşılabilmektedir. Katsayıya bakıldığında ise sonuç negatiftir ($\beta = -2,208$) dolayısıyla yapılan çalışmaya göre baba eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının düştüğü sonucuna varılmıştır. Özetle, bulgulara göre öğrencilerin cinsiyetleri ve baba eğitim durumları İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı olarak etkilediği çıkarımı yapılabilirken; sınıf düzeyleri, kardeş sayıları ve anne eğitim durumlarının İngilizce dersine yönelik tutumlarını anlamlı olarak etkilemediği görülmektedir.

Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde; çalışmanın amaçlarına dayanarak belirlenen araştırma sorularına ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Araştırmada, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark görüldüğü bulgusuna dayanarak, öğretmenlerin öğrencilerin demografik özelliklerine göre İngilizce dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmelerini sağlayacak öğretim yöntem ve teknik kullanmaları önerilebilir.
- Öğrencilerin akademik başarılarını, derse karşı tutumlarını için öğrencilerin ders saatleri içinde ve dışında dil öğrenimini geliştirecek çalışmalar yapabileceği öğrencilere öğrenmeyi öğretecek imkanlar oluşturulabilir. Öğrencilerin ilgisini çekmek için İngilizce film izlenebilir, müzik dinlenebilir.
- Öğrencilerin İngilizce kitap okumaya yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmek için seviyelerine uygun, ilgilerini çekecek kitaplar seçilerek sınıf ortamında öğretmenle iş birlikli olarak kitap okuma etkinlikleri yapılabilir.
- Öğrencilerin, genel olarak İngilizce dersinde oyunlar oynamaktan hoşlandıkları bulgusuna dayanarak, derse yönelik tutumlarını konulara yönelik eğlenceli ve öğretici oyunlar oynayarak olumlu yönde geliştirmeleri sağlanabilir.

- Öğrencilerin ebeveynleri ile yabancı dil bilmenin öğrencilere sağlayacağı katkılar hakkında bilgilendirici seminerler düzenlenip velilerle iş birliği yapılabilir.

- Okullarında akıllı tahta eksiklikleri fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla bakanlıklarca giderilebilir.

- İngilizce öğretmenlerine, öğrencilerin tutumlarını etkilemeye yönelik olarak, bilişsel ve duyuşsal giriş davranışları konularında hizmet-içi eğitim verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma Diyarbakır ili Sur ilçesindeki yedi okullar ile gerçekleştirilmiştir. Gelecekte yapılacak olan araştırmaların daha farklı ve geniş örneklem gruplarını kapsaması bulguların genellenebilirliği açısından olumlu katkı sağlayabilir. Ortaya çıkacak sonuçlar ile, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları bazında ortak hedefler belirlenebilir.

- İngilizce dersine yönelik tutum cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü, anne ve baba eğitim durumu ve mesleği, kardeş sayısı, not ortalamaları değişkenleri dışında daha farklı değişkenler aracılığıyla da incelenebilir.

- Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. İleride yapılacak olan araştırmalarda deneysel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Abidin, M. J. Z., Pour-Mohammadi, M., & Alzwari, H. (2012). EFL students' attitudes towards learning English language: The case of Libyan secondary school students. *Asian Social Science*, 8(2), 119.
- Akdamar, H. S. (2020). Students' attitudes towards English in the Turkish secondary school context. (Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin).
- Akkoyunlu, B. (1996). Bilgisayar okur yazarlığı yeterlilikleri ile mevcut ders programlarının kaynaştırılmasının öğrenci başarı ve tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12).
- Akkoyunlu, B. (1996). Öğrencilerin bilgisayara karşı tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 20(100), 15-29.
- Aktaş, O., & Yaqoob, L. H. (2021). Dil ediniminde öne çıkan kuramlar: Analitik yaklaşım. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 45-58.
- Aksan, D. (1999). *Türkçenin Gücü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Allport, G. W., & Murchison, C. (1935). *Handbook of Social Psychology*. Clark University Press.
- Altuntaş, S. (2004). *Hemşirelerin işlerine karşı tutumlarının belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Anbarlı Kırkız, Y. (2010). *Öğrencilerin İngilizce dersine ait tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Anılan, H., Kılıç, Z., & Demir, Z. M. (2015). Kırsal alanda öğretmen olmak: Sınıf öğretmenlerinin bakış açısı. *Electronic Turkish Studies*, 10(11).
- Arik, B. T. (2020). English in Turkey. *World Englishes*, 39(3), 514-527.
- Arnold, J. (2009). Affect in l2 learning and teaching. *Elia*, 9(2009), 145-151.
- Ataman, O. (2017). *Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyleri ve tutumları ile hazırlık sınıfı başarı puanları arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Aydin, S., & Zengin, B. (2008). Yabancı dil öğreniminde kaygı: Bir literatür özeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1).
- Aydoğmuş, M., & Kurnaz, A. (2017). Ortaokul İngilizce dersi tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği. *Eğitim Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 14-24.

- Aydoslu, U. (2005). *Öğretmen adaylarının yabancı dil olarak İngilizce dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (BEF Örneği)*. (Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ashworth, M. (1992). *Beyond Methodology*. Malta: Cambridge University Press.
- Aslıtürk, A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile yabancı dil olarak İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Atlı, I. (2008). *Young language learners' attitude towards English lessons in Turkish elementary schools*. (Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bağçeci, B. (2004). *Ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci tutumları (Gaziantep İli Örneği)*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6-9 Temmuz 2004 Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 264-299.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri* (Vol. 528). Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30.
- Batı, A. H., & Bümen, N. T. (2006). Hekimlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 23(23), 41-50.
- Bayat, B. (2014). Uygulamalı sosyal bilim araştırmalarında ölçme, ölçekler ve “Likert” ölçek kurma tekniği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 1-24.
- Bayyurt, Y. (2014). *4+ 4+ 4 Eğitim sisteminde erken yaşta yabancı dil eğitimi*. Yabancı Dil Eğitimi Çalıştayı Bildirileri (12-13 Kasım 2012), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, s. 117-127.
- Bayyurt, Y., & Sifakis, N. C. (2015). Developing an ELF-aware pedagogy: Insights from a self-education programme. *New frontiers in teaching and learning English*, 55-76.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal psikolojide tutumlar. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 10(1), 121-138.
- Bem, D. J. (1970). *Beliefs, Attitudes, and Human Affairs*. Belmont, Calif.: Brooks/Cole.
- Bilgin, F. (2006). *Mesleki ve teknik lise öğrencilerinin İngilizce derslerine yönelik tutumları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa).

- Brown, H. (2001). Douglas. *Teaching by principles: an interactive approach to language pedagogy*. Publisher: Pearson ESL. –491 p.
- Bozavlı, E. (2013). Yabancı dil öğretmenlerinin erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine algılarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Carter, V. Good, E. (1973). *Dictionary of Education*. 4. Baskı. New York: McGraw Hill Book Company.
- Cavlı, E. E. (2010). *İnşaat Sektörünün Risk Tutumu* (Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Cebeci, F. B. (2006). *Mesleki ve teknik lise öğrencilerinin İngilizce derslerine yönelik tutumları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Cebeci, O., & Çağanağa, Ç. K. (2019). Effects of Motivation of School Administrators on Human Resources Management. *Open Access Library Journal*, 6(7), 1-17.
- Cem-Değer, A. (1996). Evrensel Dilbilgisi ve Dil Edinimi Kuramı. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 7, 100-113.
- Ceyhun, R., & Yeşilyurt, M. (2020). İlkokul öğrencilerinin yabancı dil dersine olan ilgilerine yabancı dil öğretmeninin iletişim becerisinin etkileri. *Pearson journal*, 5(6), 168-180.
- Chomsky, N. (1976). *Reflections on language* (p. 10). London: Temple Smith.
- Chomsky, N. (1978). *Syntactic structures*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, N. (2014). *Aspects of the Theory of Syntax* (No. 11). MIT Press.
- Cook, V. (1988). *Chomsky's Universal Grammar: An Introduction*. Oxford: Basil Blackwell.
- Cook, V. (1993). *Linguistics and Second Language Acquisition*. New York: St. Martin's Press.
- Çakıcı, D. (2001). The attitudes of university students towards english within the scope of common compulsory courses. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir).
- Çekirdek, G. (2014). *Hazırlık sınıfı öğrencilerinin İngilizce başarılarını etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

- Çevik, H. (2006). *Çocuklara yabancı dil öğretiminde drama tekniğinin kullanımı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana).
- Çöllü, E. F., & Öztürk, Y. E. (2006). Örgütlerde inançlar-tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 373-404.
- Demircan, Ö. (1988). *Dünden Bugüne Türkiye’de Yabancı Dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demircan, Ö. (1990) *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Demiroğları, G. (2021). *Yükseköğretimde mesleki İngilizce dersinde uygulanan beyin temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve İngilizce tutumlarına etkisi*. (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Education First (<https://Www.Ef.Com.Tr/Epi/Regions/Europe/Turkey/>) (2021).
- Ekici, S. ve Yılmaz, B. (2013). Hacettepe üniversitesi ilköğretim sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin düşünce özgürlüğüne ilişkin tutumları. *Bilgi Dünyası*. 14(1). 17-36.
- Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition* (2nd Ed.). Oxford: Oxford University Press
- Erbaş, H. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin İngilizceye karşı tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).
- Eskici, M., & Ilgaz, G. (2019). Tutum, başarı ve cinsiyet ışığında lise öğrencileri ve matematik. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 335-345.
- Fakeye, D. (2010). Students’ Personal Variables as Correlates of Academic Achievement in English as a Second Language in Nigeria. *Journal of Social Sciences*, 22(3), 205-211.
- Feng, R., & Chen, H. (2009). An analysis on the importance of motivation and strategy in postgraduates English acquisition. *English Language Teaching*, 2(3), 93-97.
- First, E. (2021). The world’s largest ranking of countries and regions by English skills. *EF English proficiency index 2021 edition*. retrieved on October, 7, 2021.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How To Design And Evaluate Research In Education*. Newyork: McGraw-Hill.

- Gardner, R. C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role Of Attitudes And Motivation*. London: Edward Arnold Publishers.
- Gardner, R. C. (2010). *Motivation and Second Language Acquisition: The socio-educational model* (Vol. 10).
- Gökcan, M., & Çobanoğlu, D. (2018). Investigation of the variables related to TEOG English achievement using language acquisition theory of Krashen. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(3), 531-566.
- Gömlüksiz, M. N. (2003). İngilizce duyuşsal alana ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 215-226.
- Güden, C., & Timur, B. (2016). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimlerine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Çanakkale örneği). *International Journal of Active Learning*, 1(1), 49-72.
- Gülay, N. (1988). Yabancılar Türkçe öğretiminin politik önemi. *Dünyada Türkçe Öğretimi der.*, AÜ. TÖMER Yay, 34-36.
- Güleç, E. (2014). *Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının ortaokul öğrencilerinin akademik başarısına ve İngilizce dersine yönelik tutumlarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Güler, C. (2022). *Finlandiya, Çin, Hollanda ve Türkiye'de uygulanan ilköğretim yabancı dil (İngilizce) eğitim programlarının karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., & Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Gülseven, B. (1996). *Üst ve ast düzeydeki hemşirelerin birbirlerine karşı tutumları ile beklentilerinin karşılanması ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).
- Gümüş, K. A. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin başarı yönelimleri ile İngilizceye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale).
- Güney, M. A. (2014). Yabancı dil öğretimi ve dünden bugüne Türkiye'de Arapça öğretimi. *Trabzon İlahiyat Dergisi*, 1(1), 193-211.
- Güvendir, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), 74-94. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Dpusbe/Issue/27739/294699>

- Gürbüz, Ocak, & Halat, S. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma becerileri ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 131-159.
- Hamurcu, G. C., & Orman, P. (2023). Sınıf iklimi ve tutumun İngilizce ders başarısı üzerine etkisi: yabancı dil ağırlıklı beşinci sınıf öğretim programı üzerine bir inceleme. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 22(88), 1533-1545.
- Hancı Yanar, B. (2008). *Yabancı dil hazırlık eğitimi alan ve almayan Anadolu Lisesi öğrencilerinin yabancı dil özyeterlik algılarının ve İngilizce dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir).
- Hanushek, E. A., Kain, J. F., O'Brien, D. M., & Rivkin, S. G. (2005). The market for teacher quality. *Cambridge: National Bureau of Economic Research*.
- Hashwani, M. S. (2008). Students' attitudes, motivation and anxiety towards English language learning. *Journal of Research and Reflections in Education*, 2(2).
- Hoşgörür, V. (1997). Bogardus, Guttman ve Likert ölçekleri. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 10(1), 346-357.
- Izgar, H. (2016). Öğretmen adaylarının eğitim stresi ve öğrenmeye karşı tutumları üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, Algı, İletişim*. (6. Baskı), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İşcan, A. (2012). Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimin Tarihçesi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ). *Ankara: Pegem Akademi Yayınları*, 3-29.
- İşcan A (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yabancı dil kaygısının Türkçe öğrenenler üzerindeki etkisi (Ürdün Üniversitesi örneği). *Journal of Language and Literature Education* (17): 106-120.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar* (10. Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kanat, F., & Kozikoğlu, İ. (2018). 8th grade secondary school students' self-regulation strategies, motivational beliefs and attitudes towards learning English. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 20(3), 725-748.
- Kara, S. (2024). Çocuklara yabancı dil öğretimi ilkeleri: Çocuklara yabancı dil öğretimi sınıflarında öğretmen adaylarının uygulamaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [PAÜEFD]*, 60, 114-137.

<https://doi.org/10.9779/pauefd.1206738>

- Karasar N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler ve Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kartal, S. K., & Gülleroğlu, H. D. (2015). Ölçekleme yaklaşımlarının madde ve birey sıralamaları açısından karşılaştırılması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 6(1), 25-37.
- Kaya, E. (2019). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 90(90), 454-477.
- Kazazoğlu, S. (2011). *Anadili ve yabancı dil derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi*. (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara).
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 294-307.
- Keenan, K., & Kılavuzu, Y. (1996). *Motivasyon* (Koparan, E. Çev). *Remzi Kitabevi, İstanbul*.
- Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Kırkız, Y. A. (2010). *Öğrencilerin İngilizce dersine ait tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne).
- Krashen, S. (1981). *Second language acquisition*. *Second Language Learning*, 3(7), 19-39.
- Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. London: Longman.
- Korkut, F. (1994). *İnsan İlişkilerinde Tutum ve Tavırların Önemi, İnsan İlişkileri Ders Kitabı*. Ankara: Ecem Yayınları.
- Kozikoğlu, İ., & Memduhoğlu, H. B. Üniversite öğrencilerinin yabancı dil derslerine ilişkin tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 184-202.
- Kula, Ş. G. (2009). *Araştırmaya dayalı fen öğrenmenin öğrencilerin bilimsel süreç becerileri, başarıları, kavram öğrenmeleri ve tutumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).
- Kupeckova, L. (2010). *Game-like activities*. (Bachelor Thesis, Masaryk University Faculty of Education Department of English Language and Literature).
- Leigh, A. K. (2010). Estimating teacher effectiveness from two-year changes in students' test scores. *Economics of Education Review*, 29 (3), 480-488.

McLeod Palane, N. & Howie, S. (2019). A comparison of higher-order reading comprehension performance for different language of instruction models in South African primary schools. *Perspectives in Education* 37(1) pp.43-57.

doi:10.18820/2519593X/pie.v37i1.4

Mills, A. J., & Helms Hatfield, J. (1998). From imperialism to globalization: internationalization and the management text. *Theories Of The Management Process: Making Sense Through Difference, Sage, Thousand Oaks, CA*, 37-67.

Montano, D. E., & Kasprzyk, D. (2015). Theory of reasoned action, theory of planned behavior, and the integrated behavioral model. *Health behavior: Theory, research and practice*, 70(4), 231.

Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322.

<https://doi.org/10.20322/lt.15463>

Özgen, N., & Bindak, R. (2009). Lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, Siirt örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 421-440.

Özdemir, E. A. (2006). Türkiye’de İngilizce öğreniminin yaygınlaşmasının nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).

Padwick, A. (2010). Attitudes towards English and varieties of English in globalizing India. *University of Groningen. Newcastle, England*.

Paker, T. (2007). Çal bölgesindeki okullarda İngilizce öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Çal Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 01-03 Eylül 2006*.

Paker, T. (2012). Türkiye’de neden yabancı dil (İngilizce) öğretmiyoruz ve neden öğrencilerimiz iletişim kurabilecek düzeyde İngilizce öğrenemiyor? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 89-94.

Palavan, Ö., & Donuk, R. (2016). Kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin sorunları. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 109-128.

<https://doi.org/10.29065/usakead.232430>

Pan, V. L., & Akay, C. (2015). Eğitim fakültesinde yabancı dil dersi alan öğrencilerin yabancı dil dersine yönelik tutumlarının ve sınıf kaygılarının incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 14(55).

Phillips, S. L. (2003). Contributing factors to music attitude in sixth-, seventh-, and eighth-grade students. *The University of Iowa*.

- Pehlivan, Y. E. (2019). *II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Yükseköğretiminde yabancı dil eğitimi ve Dârülfünûn El sine Şubesi (1908-1918)* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Pierson, H. D., Fu, G. S., & Lee, S. Y. (1980). An analysis of the relationship between language attitudes and English attainment of secondary students in Hong Kong. *Language learning*, 30(2), 289-305.
- Pratkanis, A. R., Breckler, S. J., ve Greenwald, A. G. (Eds.). (2014). *Attitude structure and function*. Psychology Press.
- Rampton, B. (2017). *Crossing: Language and ethnicity among adolescents*. Routledge.
- Richards, J. C., ve Rodgers, T. S. (2014). Approaches and methods in language teaching. *Cambridge University Press*.
- Rosenberg, M. J. (1960). Cognitive, affective, and behavioral components of attitudes. *Attitude organization and change*, 1-14.
- Routledge.Hashwani, M. S. (2008). Students' attitudes, motivation and anxiety towards English language learning. *Journal of Research and Reflections in Education*, 2(2).
- Saussure De F. (1985). *Genel Dilbilim Dersleri*. (B. Vardar, Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sarıkayış, F. (2022). *İngilizce dersine yönelik tutumun sosyal duygusal yeterlik ve kültürlerarası farkındalık algısı ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli).
- Stevick, E. W. (1999). Affect in learning and memory: from alchemy to chemistry. *Affect in language learning*, 43-57.
- Şenol, E. (2019). Büyükşehir statüsündeki illerde kırsal nüfusun tespiti: Ordu ili örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, (72), 53-63.
- Şerif, O. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322.
- Şişmen, B. (2020). Lise öğrencilerinin Türkçe öğretimine ilişkin tutumları ile İngilizce öğretimine ilişkin tutumları arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul).
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tódor, E. M., & Dégi, Z. (2016). Language attitudes, language learning experiences and individual strategies what does school offer and what does it lack?. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 8(2), 123-137.

- Tok, H. (2010). Üniversite öğrencilerinin İngilizce dersine ilişkin duyuşsal tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim*, 39(185), 90-109.
- Tok, H. (2010). TEFL textbook evaluation: From teachers' perspectives. *Educational Research and Reviews*, 5(9), 508.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Tuncer, M., Berkant, H. G., & Doğan, Y. (2015). İngilizce dersine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 260-266.
- Uğurlu, B. ve Gürsoy, G. (2018). Eğitim bilişim ağı tutum ölçeğı: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8, 35-66.
- Uygur, N. (2008). *Dilin gücü* (6. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uysal, D., & Seçilmiş, C. (2019). Turizm Fakültesi öğrencilerinin İngilizce iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik gereksinim çözümlemesine dayalı bir program önerisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3808-3835.
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim Psikolojisi Birey ve Öğrenme*. Ankara: Bilim Yayınları, 35.
- Varol, R. (2017). *Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneğı)* (Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın).
- Vygotsky, L.S. (1997) *Interaction between Learning and Development*. In: Gauvain, M. and Cole, G.M., Eds., *Readings on the Development of Children*, 2nd Edition, W. H. Freeman, New York, 29-36.
- Wark, C., & Galliher, J. F. (2007). Emory Bogardus and the origins of the social distance scale. *The American Sociologist*, 38, 383-395.
- White, L. (1989). *Universal Grammar and Second Language Acquisition*. Amsterdam: John Benjamins.
- Yaman, İ. (2018). Türkiye’de İngilizce öğrenmek: zorluklar ve fırsatlar. *Rumeli’de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 161-175. Doi: 10.29000/Rumelide.417491
- Yangil, M. K., & Ünal, F. T. (2019). İkna etme tekniğinin konuşma tutumu üzerindeki etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 321-336.
- Yıldırım, Y. (2016). Eğitim sosyolojisi perspektifi ile Piaget ve Vygotsky’nin bilişsel gelişim kuramları üzerine sosyolojik bir analiz denemesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(2), 617-628.

- Yıldız, O. (2018). İnternet üzerinden alışverişlerde tüketicilerin markalara yönelik tutumlarının değiştirilmesi için bir model önerisi: tutum değişim modeli. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 145-159.
- Yılmaz, E. (2013). Lise öğrencilerinin İngilizce dersi motivasyon düzeylerinin ve motivasyon tiplerinin belirlenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 130-139.
- Yılmaz, T. (2019). *Yabancı dil ağırlıklı ortaokul 5. Sınıf öğretim programının öğrencilerin akademik başarılarına, İngilizce dersine yönelik tutumlarına ve öz yeterlik inançlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yolcu, M. (2002). Yabancı dil öğrenimi. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2(2), 19-73.
- Zheng, S., & Zhou, X. (2023). Enhancing foreign language enjoyment through online cooperative learning: A longitudinal study of efl learners. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(1), 611.
- Zulfikar, T., Dahliana, S., & Sari, R. A. (2019). An exploration of English students' attitude towards English learning. *English Language Teaching Educational Journal*, 2(1), 1-12.

EKLER

EK 1. ETİK KURUL KARARI

Evrak Tarih ve Sayısı: 22/03/2022-48449

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-79906804-050.06.04-48449
Konu : Etik Kurulu Kararı (16.03.2022 tarih ve
2022/3-13 sayılı)

22/03/2022

Sayın İlgin Dilay ALTUNAY
Mardin Artuklu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İlgi : 21/02/2022 tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz ile Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olduğunuzu belirterek **"Diyarbakır İlinde Öğretim Gören Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları"** başlıklı tanımlayıcı araştırma çalışmanızın etik açıdan değerlendirilmesini istemekteyiz.

Söz konusu çalışmanın Üniversitemiz Etik Kurulunca yapılan değerlendirme sonucunda; 16.03.2022 tarihli ve 2022/3-13 sayılı kararı alınmıştır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Serhat HARMAN
Etik Kurulu Başkanı

Ek:Etik Kurulu Kararı (1Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Belge Değerlendirme Kodu: BSAAGMGT77/Pa-Kodu: 42052

https://sbsa.arduklu.edu.tr/etk/Vizyon/Validite_Don.aspx?Id=BSAAGMGT77PaK-42052

Adres:Dişipazarı Yolu Üzümü Devlet Hastanesi Yanı PK.47200 Artuklu/ Mardin
Telefon:+90-482 213 40 02 Faks:+90-482 213 40 04
e-Posta:etikkurulu@arduklu.edu.tr Web: <http://www.arduklu.edu.tr>
Kop Adresi: Mardin Artuklu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Belge Tutarlı Adresi :
İlgi Açık Seyma Kaymak
Ünvanı: Raportör

T.C. MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ		
	ÜNİVERSİTE BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI	Dok. No: MAÜ-FRM-01-
		KARARLAR/02
		İlk Düz. Tar.: 02/01/2020
		Rev. No/Tar.: 00/...
		Sayfa: 1/1

OTURUM YILI	OTURUM SAYISI	OTURUM TARİHİ	OTURUM SAATİ
2022	3	16.03.2022	11:00

Üniversitemiz Etik Kurulu, Prof. Dr. Serhat HARMAN'ın Başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

GÜNDEM 13:

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İlgin Dilay ALTUNAY'ın 21.02.2022 tarihli dilekçesi ile sorumlu araştırmacısı olduğu "*Diyarbakır İlinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları*" başlıklı tanımlayıcı araştırmanın etik açıdan değerlendirmesi,

KARAR 13:

Kurulumuzca yapılan değerlendirme sonucu; Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İlgin Dilay ALTUNAY'ın 21.02.2022 tarihli dilekçesi ile sorumlu araştırmacısı olduğu "*Diyarbakır İlinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları*" başlıklı çalışmasının etik açıdan değerlendirilerek uygun olduğu görüş ve kanaatine oy birliği ile karar verilmiştir.

EK 2. VALİLİK ARAŞTIRMA İZİNİ

T.C.
DIYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-30769799-44-48061019
Konu : Araştırma İzni (Dilay ALTUNAY)

19.04.2022

SUR KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Dilay ALTUNAY'ın "**Dişarbakır İlinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları**" konulu araştırma çalışmasını İlimiz Sur ilçesindeki ortaokullarda eğitim gören öğrencilere uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair 18.04.2022 tarih ve 48002394 sayılı müdürlük onayı ekte gönderilmiştir.

Söz konusu etkinliğin Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarına uygun olarak ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında denetimlerin İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ile ilgili okul Müdürlüğü tarafından yapılmak ve derslerin aksatılmaması, hijyen, sosyal mesafe ve maske kuralına uymak kaydıyla araştırma çalışmasının gönüllülük esasına bağlı olarak yapılması uygun görülmektedir.

Gereğini rica ederim.

Volkan VURAL
Vali a.
Müdür Yardımcısı

Ek:
1- Onay Yazısı (1 Sayfa)
2- Anket Belgeleri

Dağıtım:
Sur İlçe Kaymakamlığı
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : şehirlik mahallesi mehmet akif ersoy bulvarı eski eğitim fakültesi binası
Telefon No : 0 (412) 322 22 35
E-Posta: arge21@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys>
Bilgi için: BİNGÖL GÜLTEKİN
Unvan : İlçe
İnternet Adresi: Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 202d-ec0d-3789-8b12-aebf kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-30769799-44-48002394
Konu : Araştırma İzni (Dilay ALTUNAY)

18.04.2022

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

- İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı 2020/2 Nolu Genelgesi.
b) Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğünün 11/04/2022 tarih ve 50534 sayılı yazısı.

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Dilay ALTUNAY'ın "**Diyarbakır İlinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları**" konulu araştırma çalışmasını ilimiz Sur ilçesindeki ortaokullarda eğitim gören öğrencilere uygulama talebi ilgi (b) yazıda belirtilmektedir.

Söz konusu araştırma çalışmasının **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin Genel amaçlarına uygun olarak ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde** hijyen, sosyal mesafe ve maske kuralına uymak kaydıyla gönüllülük esasına bağlı olarak yapılması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Volkan VURAL
Müdür Yardımcısı

OLUR
Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

- EK:
1- Anket Belgeleri
2- Değerlendirme Formu

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : şehitlik mahallesi melmet akif ersoy bulvarı eski eğitim fakültesi binası
Telefon No : 0 (412) 322 22 35
E-Posta: arge21@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys>
Bilgi için: BİNGÖL GÜLTEKİN
Unvan : İşçi
İnternet Adresi :
Faks :
1926-cf63-3c82-a64d-55e6 kodu ile teyit edilebilir

EK 3. ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

Siz
Şenol Orakcı kişisine

22 Şub 2022

...

Sayın Şenol hocam,
Merhabalar, size daha önce Orakcı, Ş. (2017). *Öğrenen özerkliğine dayanan öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce başarılarına, tutumlarına, öğrenen özerkliklerine ve kalıcı öğrenmelerine etkisi*, (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.' tezinize ulaşmak için ulaştım.

Yüksek lisans tez aşamasına geçtim ve sizin bu tezinizde yer alan İngilizce Tutum Ölçeğini izniniz olursa, kendi tezimde ölçek olarak kullanmak isterim.

Teşekkür ederim şimdiden.

Dilay ALTUNAY

📁 Gelen Kutusu

Şenol Orakcı
Siz kişisine

22 Şub 2022

...

Tabi ki kullanabilirsiniz

22 Şub 2022 Sal [11:35](#) tarihinde Dilay Altunay

EK 4. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler, bu çalışma, İngilizce dersine yönelik tutumlarınızı belirlemeye yönelik bir ölçme aracıdır. Her maddeyi cevaplarken İngilizce dersini düşünerek cevaplamanız uygun olacaktır. Aşağıda belirtilen beşli derecelendirme ölçeği üzerinde uygun gelen seçeneği (ölçek noktasını) işaretleyerek (X) belirtmeniz beklenmektedir. Çalışmaya göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Ölçek Sahibi: Şenol ORAKÇI

Uygulayan: Ilgım Dilay ALTUNAY

Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

Sınıfınız: 5 () 6 () 7 () 8 ()

Okuduğunuz okul türü: Resmi ortaokul() İmamhatip ortaokulu() Özel ortaokul ()

Annenizin eğitim durumu:

Babanızın eğitim durumu:

Annenizin mesleği:

Babanızın mesleği:

Türkçe dersi yazılı notunuz:

İngilizce dersi yazılı notunuz:

Genel akademik not ortalamanız:

Kardeş sayınız:

EK 5. İNGİLİZCE DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sıra	İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	İngilizce dersinde hata yapmaktan korkarım.	①	②	③	④	⑤
2	İngilizce derslerinde sıkılıyorum.	①	②	③	④	⑤
3	İngilizce çizgi film seyretmekten keyif alırım.	①	②	③	④	⑤
4	İngilizce dersine çalışmaktan zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
5	İngilizce öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
6	İngilizce kitap okumaktan zevk alırım.	①	②	③	④	⑤

7	İngilizce benim en çok korktuğum derslerden biridir.	①	②	③	④	⑤
8	Çalışma zamanımın çoğunu İngilizce dersine ayırmak isterim.	①	②	③	④	⑤
9	İngilizce şarkılar dinlemekten zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
10	İngilizce derslerine karşı çok az ilgim vardır.	①	②	③	④	⑤
11	İleride İngilizceyle yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	①	②	③	④	⑤
12	İngilizce dersi hiç bitmesin istiyorum.	①	②	③	④	⑤

13	İngilizce dersiyle ilgili her şey ilgimi çeker.	①	②	③	④	⑤
14	Dersler arasında en çok İngilizce dersinden hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
15	İngilizce ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
16	İngilizce oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	İLGİM DİLAY ALTUNAY ÖZDAMAR
Yabancı Dili	İngilizce
Orcid Numarası	000-0002-3502-8308
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10440898
Lise	Kipa 10. Yıl Anadolu Lisesi
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi – İngiliz Dili Eğitimi
Akademik Çalışmalar	1. Dicle Üniversitesi Disiplinlerarası Uluslararası Sempozyumu 17/18 Kasım 2022 ‘‘Öğretmenlerin Çevrimiçi Hizmet içi Eğitim Faaliyetlerine Yönelik Metaforik Algılar’’
Mesleki Deneyim	Torbalı Doğa Koleji, 2019-2020 Meb, 2020-....